

1919

PRIVREDNA KOMORA VOJVODINE

Odbor za privredni sistem, ekonomsku politiku, razvoj, istraživanje i prestrukturiranje

Broj: 05/1 -301

QG 710-10

**Aktuelna privredna kretanja u Vojvodini
u periodu I-IX 2014. godine**

Novi Sad, novembar, 2014. godine

UVOD

Tokom prve polovine godine nepovoljni trendovi privređivanja dodatno su pogoršani, da bi se u trećem kvartalu loši trendovi još više produbili. Privreda je od početka globalne krize po treći put ušla u recesiju i dvogodišnje poboljšanje spoljnotrgovinskog bilansa je zaustavljeno. Zabrinjavajući su podaci o kretanju industrijske proizvodnje i izvozu, čiji uzroci se nalaze većim delom u lošem privrednom ambijentu, dok su katastrofalne poplave dodatno pojačale negativne trendove.

Privredna aktivnost je u opadanju, tako da u trećem kvartalu tekuće godine BDP beleži pad od 3,7% (fleš procena).

Loš privredni ambijent destimuliše investicije i kreditnu aktivnost, prenoseći negativne efekte i na onaj deo privrede koji može ili ima potencijala da proizvodi. Takođe, veliki pad energetskog sektora je spiralno povukao pad prerađivačke industrije, tako da je na nivou prerađivačke industrije Srbije, u ovom periodu zabeležena međugodišnja stopa od -1,3%.

Prerađivačka industrija regiona Vojvodine, je održala pozitivnu stopu rasta od 1,3%, zahvaljujući prenetim efektima oporavljene poljoprivredne proizvodnje i povećanom nivou korišćenja proizvodnih kapaciteta prehrambene industrije, industrije duvana, proizvodnje mašina i opreme, proizvodnje metalnih proizvoda, proizvodnje derivata nafte, u preradi drveta i proizvodnji papira.

Pad prerađivačke industrije u septembru mesecu je bio incidentan. Došlo je do pada proizvodnje hemikalija i hemijskih proizvoda (proizvodnja prepolovljena), u proizvodnji farmaceutskih proizvoda, u proizvodnji gume i plastike, kao i zastoj u proizvodnji derivata nafte i dr.

Tabela 1. Uporedni pregled makroekonomskih indikatora za R Srbiju i region APV

Osnovni makroekonomski pokazatelji	Region APV IX 2014 IX 2013	R Srbija IX 2014 IX 2013	Region APV I-IX 2014 I-IX 2013	R Srbija I-IX 2014 I-IX 2013
BDP	2013: I kvartal 2,8%; II kvartal 0,4%; III kvartal 3,8%; IV kvartal 3,0%; 2014: I kvartal 0,1%; II kvartal -1,1%; III kvartal -3,7%-fleš procena			
Industrijska proizvodnja	-17,4%	-16,0%	0,9%	-5,7%
Spoljnotrgovinska razm. u mil. USD			8.309,5	26.769,6
% promene			8,9%	5,4%
Izvoz u mil. USD			3.742,5	11.253,7
% promene			9,9%	6,2%
Uvoz u mil. USD			4.567,0	15.515,9
% promene			8,0%	4,8%
Spoljnotrgovinski deficit u mil. USD			-824,4	-4.262,2
% promene			-0,01%	1,3%
Promet robe na malo (stalne cene)	0,5%	1,6%	1,7%	2,4%
Potrošačke cene			2,1%	2,1%
Zarada po zaposlenom - realno	1,5%	0,7%	-1,7%	-0,6%
Zarada po zaposlenom - nominalno	3,3%	2,8%	0,5%	1,5%

U periodu januar-septembar 2014. godine, međugodišnja stopa rasta industrije regiona Vojvodine, iznosi 0,9%, dok je industrijska proizvodnja na nivou države Srbije zabeležila pad od -5,7%.

U septembru mesecu 2014. godine, industrijska proizvodnja regiona Vojvodine zabeležila je pad proizvodnje od -17,4% u odnosu na nivo proizvodnje u istom mesecu prethodne godine, a na nivou države Srbije zabeležen je pad od -16,0%.

Održan nivo industrijske proizvodnje u prvih devet meseci 2014. godine, na nivou regiona Vojvodine, u odnosu na kretanja na nivou države Srbije, rezultat su niskig novoa ovih agregata u istom periodu prethodne godine.

Pad industrijske proizvodnje na nivou države Srbije, rezultat je dubokog pada u sva tri sektora: rudarstvo -14,1%, prerađivačka industrija -1,3% i snabdevanje električnom energijom, gasom i parom od -17,4%.

Kako je privreda regiona Vojvodine, u prethodnoj godini trpela prenete efekte loše poljoprivredne sezone, u odnosu na dati nivo, u prvih devet meseci ove godine, vojvođanska privreda beleži rast u sektoru prerađivačke industrija od 1,3%, i to u: proizvodnji prehrambenih proizvoda (rast od 4,7%), duvanskih proizvoda (2,5%), proizvodnji mašina i opreme (41,0%), metalnih proizvoda (7,1%), ostalih saobraćajnih sredstava (53,6%) i preradi drveta (41,6%). U prvih devet meseci 2014. godine, industrija regiona Vojvodine je takođe zabeležila dubok pad energetskog sektora, i to, u sektoru rudarstva-eksploatacija sirove nafte i prirodnog gasa od -4,0% i sektoru snabdevanja električnom energijom, gasom i parom od -46,7%.

Povoljna kretanja u ovom periodu, zabeležena su i u izvozu privrede Srbije koji je povećan za 6,2% u odnosu na isti period prethodne godine, dok je u regionu Vojvodine zabeležen rast izvoza od 9,9%. Vrednost uvoza na ukupnom nivou, veća je za 4,8%, dok je za region Vojvodine uvoz veći za 8,0%, zbog povećanog uvoza energenata (nafta i gas), u odnosu na nivo u istom periodu prethodne godine. Kako je rast izvoza usporen, a uvoz se kreće po ustaljenom trendu, spoljnotrgovinski deficit na nivou države je veći za 1,3%, a u spoljnotrgovinskoj razmeni regiona Vojvodine nešto je viši od nivoa deficita ostvarenog u istom periodu prethodne godine (0,01%).

U prvih devet meseci 2014.godine, inflacija se kretala u planiranim granicama, a rast fiskalnog deficita i brzo rasrtući javni dug postali su ozbiljna pretnja za stabilnost i rast privrede. Održavanje inflacije u granicama cilja, rezultat je pada cena poljoprivrednih proizvoda, pada potrošnje, relativno visoke referentne kamatne stope koja suzbija tražnju i jedne opšte recesije u privredi. Tokom tekuće godine, u tri navrata deprecijacijski pritisci su bili snažni i uticali su na stabinost dinara.

Promet robe u trgovini na malo, računato u stalnim cenama, u regionu Vojvodine povećan je za 1,7%, a na nivou Srbije za 2,4%, u odnosu na nivo potrošnje u istom periodu prethodne godine. Zabeležen je realni pad prosečne neto zarade i pad kreditne aktivnosti banaka uz blagi porast potrošnje.

Prosečna zarada po zaposlenom u regionu Vojvodine realno je opala za 1,7%, a na nivou Srbije za 0,6%. Na tržištu rada nastavljen je pad broja zaposlenih lica i pad broja nezaposlenih u odnosu na stanje početkom godine.

Broj zaposlenih lica u Srbiji na kraju septembra 2014. godine u odnosu na broj zaposlenih u istom mesecu prethodne godine, manji je za 1,1% (18.000 lica), a u odnosu na stanje u decembru mesecu 2013. godine, manje je zaposleno 16.000 lica.

Prema najnovijim podacima NSZ R Srbije, u septembru 2014. godine registrovano je 748.549 nezaposlenih lica. U odnosu na stanje u decembru mesecu 2013. godine, broj nezaposlenih je manji za 10.997 lica, a u odnosu na stanje u septembru mesecu prethodne godine, broj nezaposlenih je smanjen za 9.997 lica.

Prema proceni RZS R Srbije, na kraju septembra 2014. godine u AP Vojvodini je bilo zaposleno 444.568 lica, a to je više za 1.500 lica, u odnosu na stanje u istom mesecu prethodne godine. Prema najnovijim podacima NSZ APV i NSZ RS, na kraju septembra 2014.godine u regionu je registrovano je 188.823 nezaposlenih lica. U odnosu na stanje na kraju septembra 2013. godine, broj nezaposlenih je smanjen za 9.835 lica.

Poreske reforme krajem prethodne godine koje se odnose na promene velikog broja poreskih stopa i ukidanje značajnog broja kvazifiskalnih nameta, kao i ograničavanje plata u javnom sektoru i penzija, nije uticalo dovoljno na stabilizaciju fiskalnog sektora. Prema procenama, Fiskalnog saveta, stanje javnih finansija je izuzetno loše i budžetski deficit u 2014.godini bi mogao dostići 8,5% BDP, a dug opšte države je već premašio nivo od 70,0% BDP-a.

U uslovima visoke neizvesnosti uzrokovane dužničkom krizom naše zemlje, dubokom krizom javnih finansija, niskim nivoom stranih direktnih investicija, višim kamatnim stopama u odnosu na okruženje, izraženom nelikvidnošću privrede, visokom stopom nezaposlenosti, sve ukazuje da više nema vremena za decenijsko odlaganje strukturnih reformi u javnom sektoru i reformskih procesa u ključnim oblastima privređivanja.

POLJOPRIVREDA

Proizvodnja pšenice rod 2014.godine Prema *prethodnim podacima* RZS žetva pšenice u Vojvodini obavljena je na nešto manjim površinama nego prethodne godine (3,3%), a prosečni prinos od 4,3 t/ha u odnosu na prošlogodišnji manji je za oko 21%. Ostvarena proizvodnja pšenice roda 2014.godine je manja u odnosu na 2013.godinu (kada su ostvareni rekordni prinosi) za 23,7%.

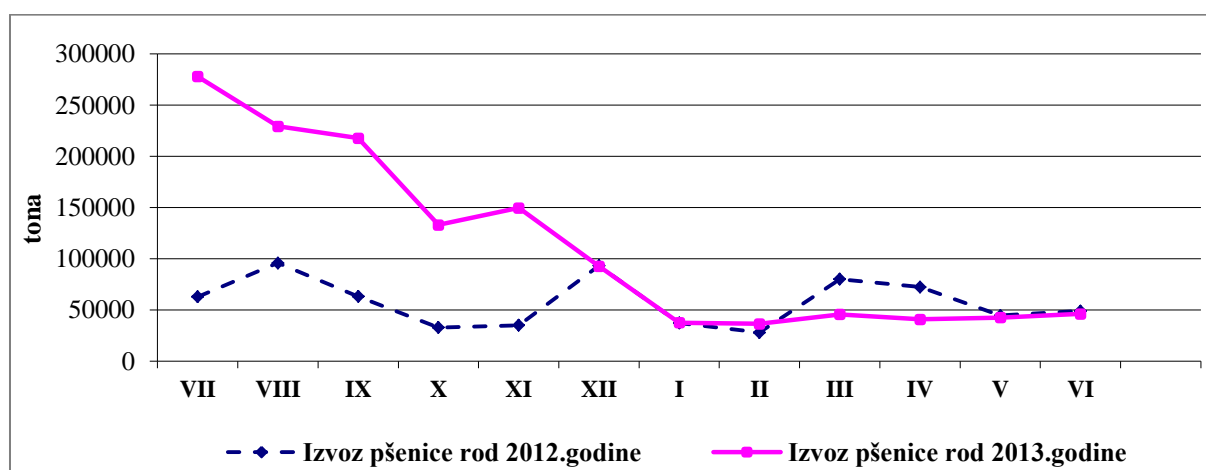
Tabela 2. Proizvodnja pšenice u 2013. i 2014. godini na području AP Vojvodine

	2013.	2014.	index 2014/2013.
Površina (ha)	294.275	284.537	96,7
Prinos (t/ha)	5,49	4,34	79,0
Proizvodnja (tona)	1.617.068	1.234.562	76,3

Izvor podataka: RZS

Prema bilansu za 2014/2015.godinu, pšenice će biti dovoljno za zadovoljenje domaćih potreba, a prema proceni Ministarstva poljoprivrede (izveštaj septembar 2014.godine), 733.000 tona će biti usmereno ka izvozu. Izvoz pšenice roda 2013.godine iz Srbije (i brašna prevedenog u pšenicu) u periodu od jula 2013. do juna 2014.godine iznosi 1.349.118 tona što je prikazano u donjem grafikonu. U odnosu na izvoz pšenice u ekonomskoj 2012/13.godini izvezeno je skoro dvostruko više pšenice.

Grafikon 1. Izvoz pšenice rod 2012. i 2013. godine iz Srbije

U julu, avgustu i septembru ove godine iz Srbije je izvezeno 353.238 tona pšenice roda 2014.godine (i brašna prevedenog u pšenicu), što je u odnosu na isti period prošle godine za 42% manje. Pad izvoza posledica je veće ponude nego tražnje, neujednačenog kvaliteta i nekonkurentne domaće cene.

Prema informacijama sa kojima raspolažemo, na domaćem tržištu manji deo pšenice se razvrstava po kvalitetu, pa se tako formira i cena. Kod nas, je hektolitarska težina osnovni parametar kvaliteta pšenice. Cena pšenice, sredinom oktobra o.g. u zavisnosti od kvaliteta iznosila je:

- pšenica do 74 hl/kg imala je cenu od 16,9 - 17,20 din/kg (bez PDV-a) ,
- pšenica sa 74-76 hl/kg imala je cenu od 17,30-17,50 din/kg (bez PDV-a), a
- pšenica preko 76 hl/kg dostizala je cenu 18,00 - 18,50 din/kg (bez PDV-a).

Nažalost pšenica se ne razvrstava po kvalitativnim klasama, iako su one definisane.

U Saopštenju RZS o očekivanim prinosima kasnih useva nema podataka za Vojvodinu (vidi prilog), pa su uzeti predhodni podaci RZS o zasejanim površinama pod kukuruzom sa stanjem na dan 23.06.2014.godine.

Tabela 3. Rezultati jesenjih radova u AP Vojvodini (13.10.2014.)

	Proizvodnja u 2013.godini			Očekivana proizvodnja u 2014.godini			Index 2014/2013.		
	ha	t/ha	tona	ha	t/ha	tona	ha	t/ha	tona
Kukuruz	684.081	5,8	3.954.040	691.276	8,0	5.530.000	101,0	137,9	139,8
Šećerna repa	59.626	48,6	2.896.321	61.264	58,0	3.553.000	102,7	119,4	122,7
Suncokret	170.870	2,8	476.438	161.336	2,8	452.000	94,4	100,0	94,9
Soja	146.574	2,4	357.344	142.519	3,4	485.000	97,2	141,7	135,7

Izvor podataka: RZS i Pokrajinski sekretarijat za poljoprivredu, vodoprivredu i šumarstvo

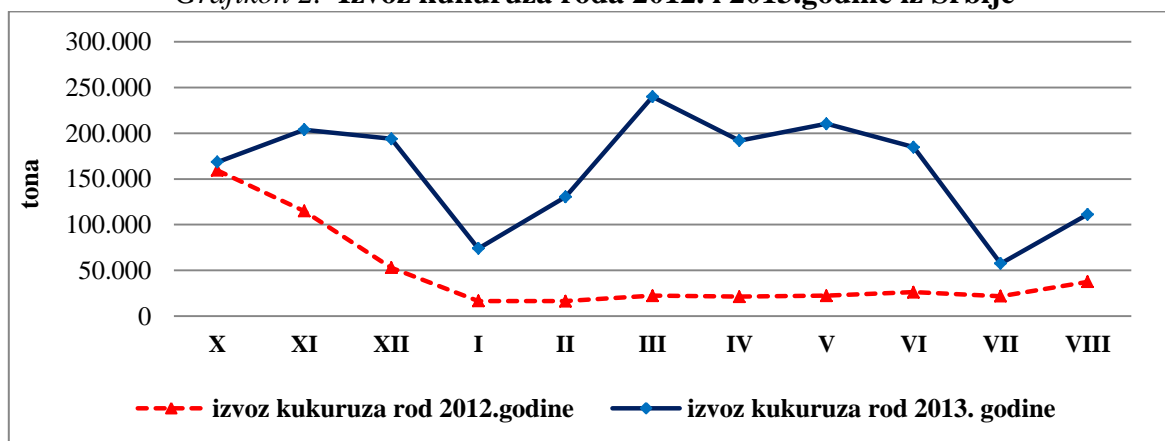
Kukuruz Ove godine kukuruz je u Vojvodini zasejan na oko 691.000 ha, što je na približno istom nivou kao i u 2013. godini. Na osnovu uzveštaja sa terena u Vojvodini se očekuju prosečni prinosi od 8 t/ha.

Velika vlaga zrna kukuruza u žetvi uslovlila je upotrebu sušara pre skladištenja u silose, kako bi se mogućnost pojave toksina svela na minimum. Rekordan rod nameće pitanje gde uskladištiti i kome prodati kukuruz, posebno u uslovima niske cene.

Značaj izvoza kukuruza za proizvođače i njegov uticaj na kretanje cena na domaćem tržištu najbolje se uočava u periodu kada je izvoz u zastoju. Prema nezvanični podacima, do kraja septembra su zaključeni ugovori o izvozu kukuruza novog roda za samo 250.000 tona (dva do tri puta manje nego predhodnih godina). Dobar rod kukuruza očekuje se i u okruženju i u svetu, što dodatno otežava izvoz. Prema proceni Ministarstva poljoprivrede (izveštaj septembar 2014.godine), 2.400.000 tona zrna kukuruza rod 2014.godine će biti usmereno ka izvozu.

Izvoz kukuruza rod 2013.godine iz Srbije u periodu X 2013. - VIII 2014.godine iznosio je 1.766.205 tona što je prikazano u donjem grafikonu. U odnosu na izvoz kukuruza roda 2012.godine do kraja avgusta izvezeno je 3,5 puta više.

Grafikon 2. Izvoz kukuruza roda 2012. i 2013.godine iz Srbije

Dobar rod kukuruza utiče da je ponuda veća od tražnje, pa cena kukuruza rod 2013.godine ima blago silazni trend (grafikon 4.).

Sredinom oktobra cena kukuruza na Produktnoj berzi u Novom Sadu iznosi 12,3 din/kg (bez PDV-a). Izvoznici su plaćali kukuruz 112-115 €/t, a na FOB-u dunavske luke 115-117€/t.

Tabela 4. Cena kukuruza u zemljama EU i u Srbiji
(5.10.2014.godine)

Država	Cena (€/tona)	Cena (din/kg)	Država	Cena (€/tona)	Cena (din/kg)
Bugarska	121	14,2	Mađarska	113	13,6
Nemačka	144	17,3	Holandija	155	18,6
Španija	166	19,9	Austrija	115	13,8
Fracunska	139	16,7	Poljska	140	16,8
Hrvatska	148	17,8	Portugalija	164	19,7
Italija	151	18,1	Rumunija	124	14,9
Srbija	107	12,8	Slovenija	146	17,5

Izvor podataka: Ministarstvo poljoprivrede Republike Slovenije

Suncokret Prema podacima PZ "Industrijsko bilje", suncokretom je u Vojvodini zasejano oko 190.000 ha. Žetva suncokreta u Vojvodini je završena. Sa požnjevenih površina ostvaren je prosečan prinos od oko 3 t/ha, što je za oko 7% veći prinos nego predhodne godine. Sa očekivanom proizvodnjom u Vojvodini od oko 570.000 tona zrna suncokreta, može se proizvesti oko 223.000 tona suncokretovog ulja.

Najveći problem koji sada imaju proizvođači jeste cena zrna suncokreta. Otkupna cena suncokreta nije poznata. Prerađivači isplaćuju akontnu cenu proizvođačima od 27 din/kg. Koja će biti konačna cena zrna suncokreta zavisiće od izvozne cene i potreba domaćih prerađivača. Prema nezvaničnim informacijama to je cena od oko 30 din/kg.

Cena suncokreta na berzi u Budimpešti sredinom oktobra, a za isporuku u novembru iznosi 289,5 (34,6 din/kg). Fjučers cena suncokreta na budimpeštanskoj berzi ima tendenciju rasta.

Cena suncokretovog ulja EU, FOB EU luke sredinom oktobra iznosi 860 \$/t (80,2 din/kg), dok je cena suncokretovog ulja, Argentina FOB iznosi 835 \$/t (77,9).

Soja Vremenski uslovi su odgovarali soji pa je ostvaren dobar rod koji je, prema procenama oko 600.000 tona. Prema informacijama sa kojima raspolažemo, prerađivači soju isplaćuju proizvođačima po akontnoj ceni od 35 din/kg sa uračunatim PDV-om. Na Produktnoj berzi u Novom Sadu, cena soje rod 2013.godine kretala se 38-39 din/kg (bez PDV), dok se cena sojine sačme kreće od 48,00-52,60 din/kg. Prošle godine u isto vreme cena soje na novosadskoj berzi bila je 46,5 din/kg (bez PDV), a sojina sačma 60 din/kg (bez PDV).

Šećerna repa Prema podacima PZ "Industrijsko bilje" vađenje korena šećerne repe u Vojvodini treba da se obavi na oko 70.000 ha. Površine pod šećernom repom su za oko 18% veće nego predhodne godine, a prinos je veći za oko 40%. Digestija je oko 12,5%. Očekivana proizvodnja od čak 4,9 miliona tona veća je za oko 70 % u odnosu na 2013.godinu. Od ove proizvodnje očekuje se proizvodnja oko 600.000 tona šećera.

Zbog pada cene šećera na inostranom tržištu, šećerane su odlučile da smanje otkupnu cenu šećerne repe, sa ugovorenih 4,5 din/kg na 4,1 din/kg.

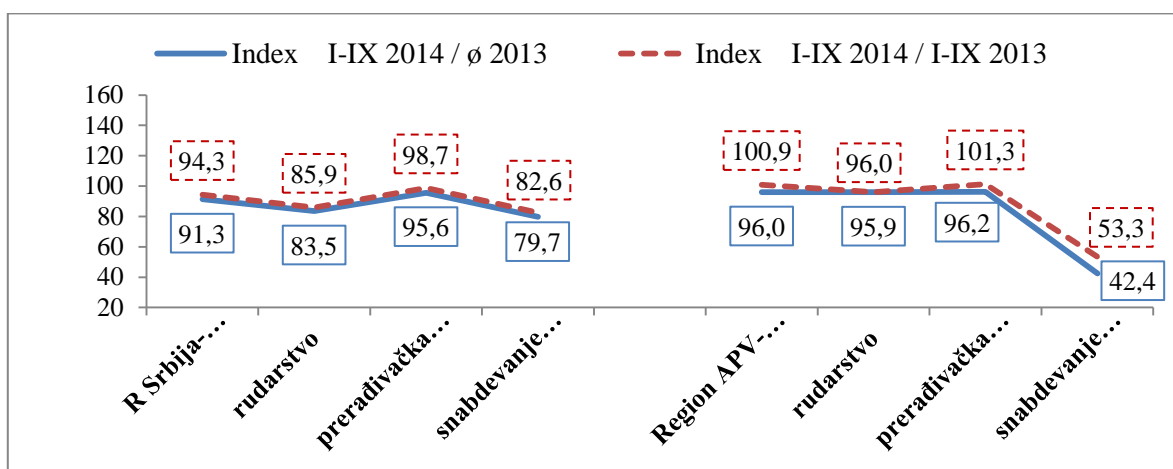
Cena rafinisanog šećera na londonskoj berzi na dan 21.10.2014.godine, a za isporuku u decembru 2014. godine iznosi 422,1 \$/toni (39,4 din/kg).

INDUSTRIJA

Industrijska proizvodnja vojvođanskog regiona, u periodu I-IX 2014. godine, veća je za 0,9% u odnosu na isti period prethodne godine. Posmatrano po sektorima, rast obima proizvodnje je ostvaren u sektoru prerađivačke industrije za 1,3%, a pad obima u sektoru rudarstva za 4,0% i sektoru snabdevanja el. energijom, gasom, parom i klimatizaciji za 46,7%.

U istom periodu, u R Srbiji, pad obima industrije za 5,7%. Posmatrano po sektorima, pad obima proizvodnje je ostvaren u sva tri sektora: u sektoru prerađivačke industrije za 1,3%, u sektoru snabdevanja električnom energijom, gasom, parom i klimatizaciji za 17,4% i sektoru rudarstva pad za 14,1%.

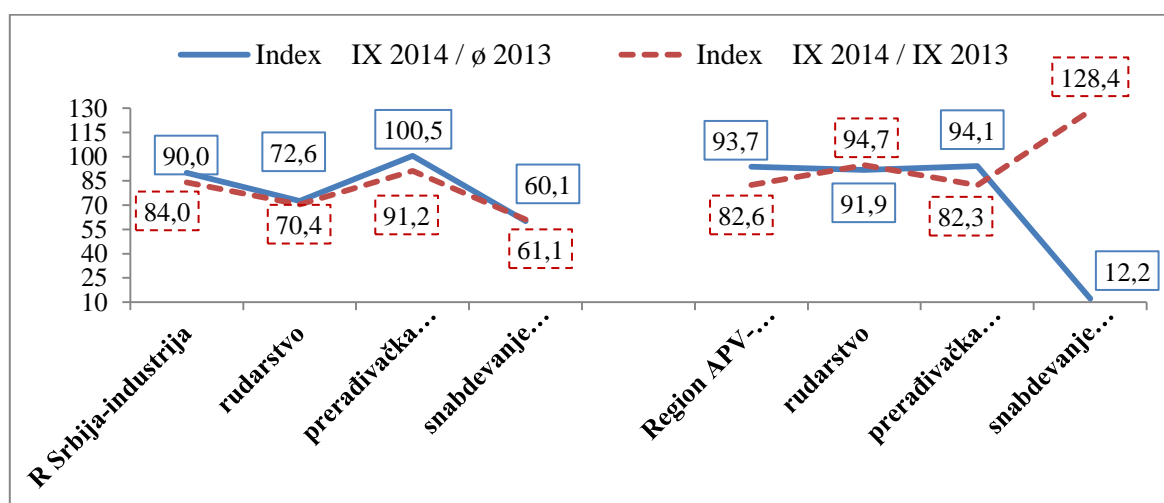
Grafikon 3. Kretanje industrijske proizvodnje po sektorima za period I-IX 2014.godine / I-IX 2013.godine i \bar{x} 2013.godine

U prvih devet meseci tekuće godine, ukupna industrijska proizvodnja R Srbije je za 8,7% ispod nivoa proseka prethodne godine, a industrijska proizvodnja regiona AP Vojvodine je za 4,0% ispod. U odnosu na prosečan nivo proizvodnje u prethodnoj godini pad proizvodnje u vojvođanskom regionu zabeležen je u sva tri sektora: snabdevanje električnom energijom, gasom, parom i klimatizaciji pad za 57,6%, rudarstvo za 4,1%, a prerađivačka industrija pad za 3,8%.

Fizički obim industrijske proizvodnje regiona AP Vojvodine, **u septembru mesecu 2014.** godine manji je za čak 17,4% od ostvarene proizvodnje u septembru 2013. godine (R Srbija pad za 16,0%). Rast industrijske proizvodnje u vojvođanskom regionu, u ovom mesecu zabeležen je u sektoru snabdevanja električnom energijom, gasom, parom i klimatizaciji za 28,4%, a pad kod rudarstva za 5,3% i kod prerađivačke industrije pad za čak 17,7%.

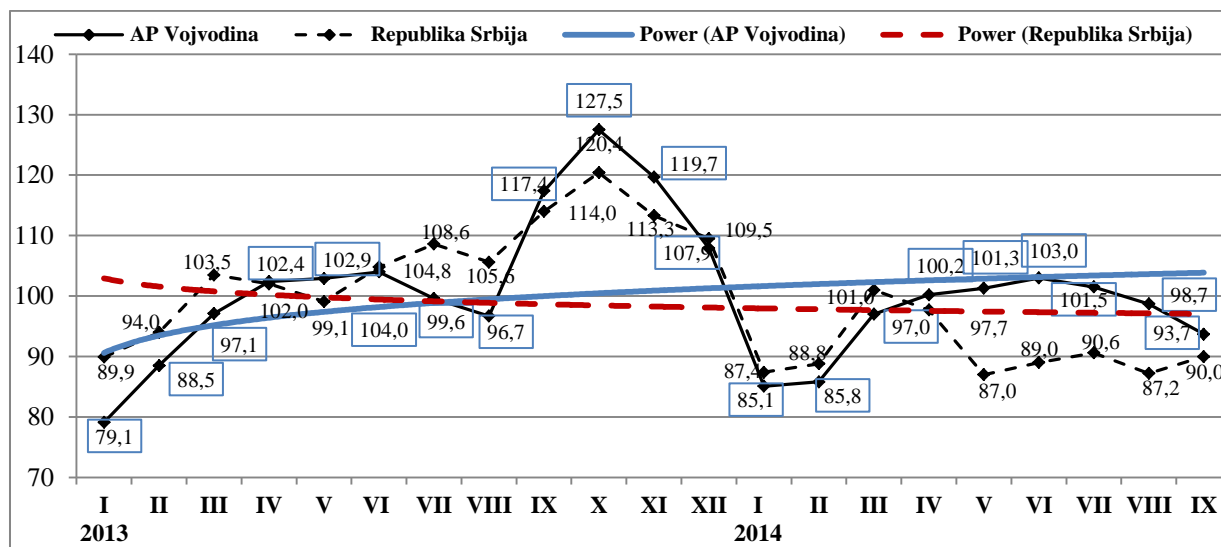
Grafikon 4. Kretanje industrijske proizvodnje po sektorima u IX 2014.godine / IX 2013.godine i \bar{x} 2013.godine

Junska industrijska proizvodnja vojvođanskog regiona je veća od prosečnog nivoa proizvodnje u 2013. godini za 3,0% i to kao rezultat, pre svega, većeg obima proizvodnje

osnovnih farmaceutskih proizvoda za 17,3%, proizvodnje derivata nafte za 16,4%, proizvodnje pića za 16,6% i proizvodnje proizvoda od gume i plastike za 0,3%.

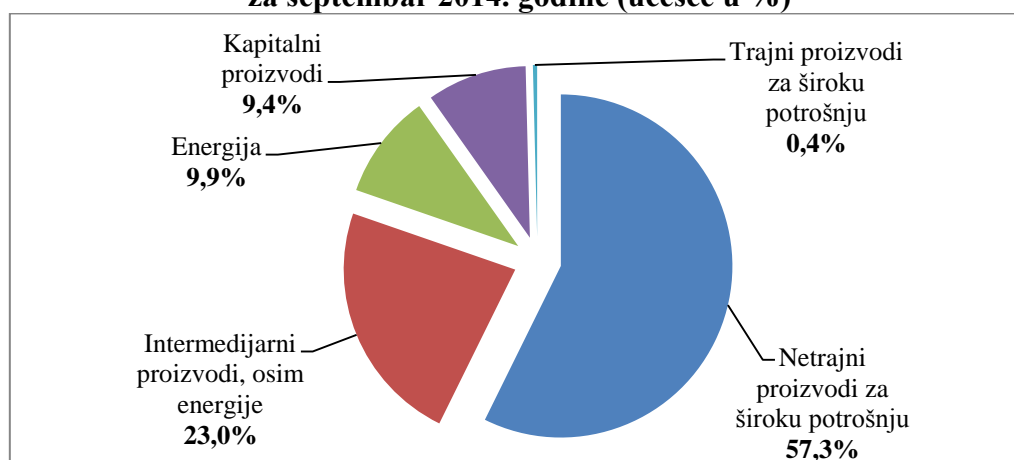
Grafikon 5. Indeksi industrijske proizvodnje (mesec 2014 / Ø 2013=100) sa trendom kretanja

U periodu januar-septembar 2014. godine u odnosu na isti period 2013. godine, posmatrano *po nameni proizvodnje*, a sa aspekta visine učešća u ukupnoj industrijskoj proizvodnji regiona AP Vojvodine, zabeležen je:

- rast proizvodnje od 0,3% kod netrajnih proizvoda za široku potrošnju (učešće 57,3%),
- pad proizvodnje od 2,2% kod intermedijarnih proizvoda, osim energije (učešće 23,0%),
- rast proizvodnje od 0,1 % kod energije (učešće 9,9%),
- rast proizvodnje od 16,8% kod kapitalnih proizvoda (učešće 9,4%) i
- rast proizvodnje od 1,7% kod trajnih proizvoda za široku potrošnju (učešće 0,4%).

Grafikon 6. Industrijska proizvodnja po nameni za septembar 2014. godine (učešće u %)

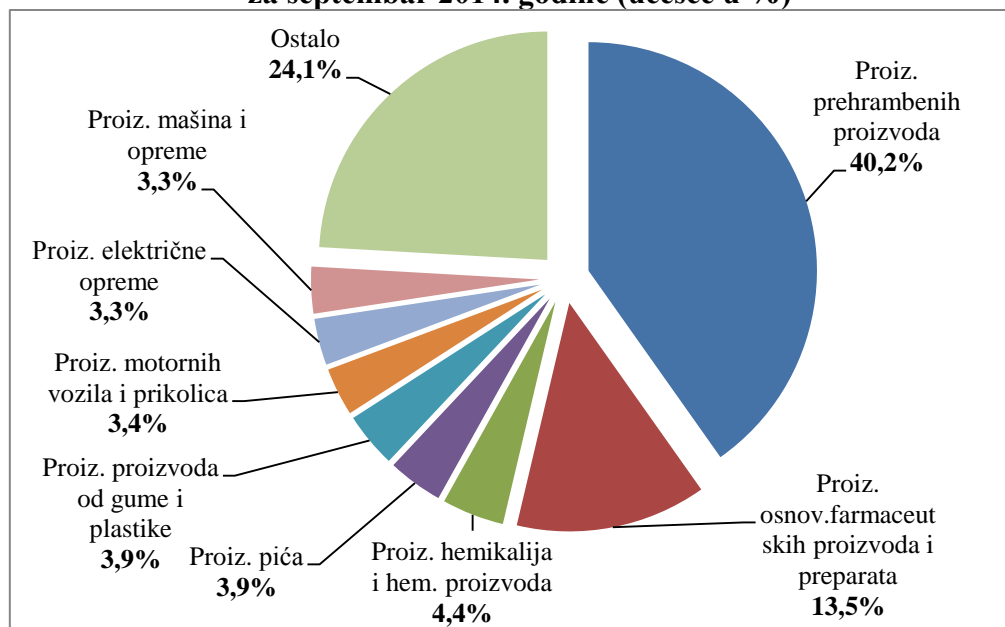
U prvih devet meseci tekuće godine u prerađivačkoj industriji (čiji obim proizvodnje u ovom periodu čini 90,9% ukupne industrije Vojvodine) zabeležena je stopa rasta od 1,3% u odnosu na isti period prethodne godine, a koja je podržana rastom u 11 od ukupno 24 oblasti

prerađivačke industrije. Učešće oblasti koje beleže trend rasta čine 67,0% prerađivačke industrije regiona.

Najizrazitiji rast ostvaren je u prehrambenoj industriji za 4,7% (učešće 40,2%), u proizvodnji osnovnih farmaceutskih proizvoda za 0,5% (učešće 13,5%), u proizvodnji mašina i opreme, na drugom mestu nepomenute za 41,1% (učešće 3,3%), u proizvodnji metalnih proizvoda, osim mašina za 7,1% (učešće 2,5%), u proizvodnji proizvoda od nemetalnih minerala za 3,5% (učešće 2,3%) i u proizvodnji papira i proizvoda od papira za 13,7% (učešće 1,7%).

Najizrazitiji pad sa najvećim uticajem na trend kretanja prerađivačke industrije je pad proizvodnje hemikalija i hemijskih proizvoda za 14,4% (učešće od 4,4%), proizvodnje pića za 7,3% (učešće 3,9%), proizvodnje proizvoda od gume i plastike za 7,9% (učešće 3,9%), proizvodnje motornih vozila i prikolica za 6,3% (učešće 3,4%), proizvodnje električne opreme za 3,8% (učešće 3,3%) i pad proizvodnje osnovnih metala za 8,5% (učešće 1,5%).

Graikon 7. Struktura prerađivačke industrije po oblastima za septembar 2014. godine (učešće u %)

Posmatrano po oblastima i veličini uticaja na kretanje ukupne prerađivačke industrije regiona, u periodu januar-septembar 2014. godine u odnosu na isti period 2013. godine, prvih pet ostvarile su:

- proizvodnja prehrambenih proizvoda (učešće 40,2%), rast od 4,7%,
- proizvodnja osnov. farmac. proizvoda i preparata (učešće 13,5%), rast od 0,5%,
- proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda (učešće 4,4%), pad od 14,4%
- proizvodnja proizvoda od gume i plastike (učešće 3,9%), pad od 7,9% i
- proizvodnja pića (učešće 3,9%), pad od 7,3%.

Učešće ovih oblasti u prerađivačkoj industriji je 65,9%.

Zalihe gotovih proizvoda u industriji vojvođanskog regiona u septembru 2014. godine manje su za 1,6% u odnosu na ostvarene u istom mesecu prethodne godine.

Posmatrano **sektorski**, zalihe su opale za 1,4% u sektoru prerađivačke industrije, a u sektoru rudarstva za 10,6%.

Posmatrano **po nameni proizvoda**, zalihe gotovih proizvoda su, u istom periodu, porasle kod netrajnih proizvoda za široku potrošnju za 7,6%, kod trajnih proizvoda za široku potrošnju za 18,8%, kod kapitalnih proizvoda za 5,1%, a opale kod intermedijarnih proizvoda, osim energije za 7,9% i kod energije za 26,5%.

Tabela 5. Pregled kretanja industrijske proizvodnje u regionu AP Vojvodine po sektorima, oblastima i granama delatnosti

Naziv	Učešće %	<u>IX 2014</u> IX 2013	<u>I-IX 2014</u> I-IX 2013
Industrija-ukupno	100,0	82,6	100,9
B Rudarstvo	9,0	94,7	96,0
C Prerađivačka industrija	90,9	82,3	101,3
D Snabdevanje el. energijom , gasom, parom i klimatizac.	-	128,4	53,3
Industrija po nameni proizvodnje			
1 Energija	9,9	19,7	100,1
2 Intermedijarni proizvodi, osim energije	23,0	85,8	97,8
3 Kapitalni proizvodi	9,4	117,1	116,8
4 Trajni proizvodi za široku potrošnju	0,4	107,8	101,7
5 Netrajni proizvodi za široku potrošnju	57,3	96,4	100,3
Industrija po sektorima i oblastima proizvodnje			
B Rudarstvo	100,0		
B 05 Eksploatacija uglja	0,2	129,6	125,0
B 06 Eksploatacija sirove nafte i prirodnog gasa	8,8	93,9	96,4
B 08 Ostalo rudarstvo	0,1	55,7	74,3
C Prerađivačka industrija	100,0		
C 10 Proizvodnja prehrambenih proizvoda	40,2	101,1	104,7
C 11 Proizvodnja pića	3,9	92,3	92,7
C 12 Proizvodnja duvanskih proizvoda	1,2	125,5	102,5
C 13 Proizvodnja tekstila	0,6	103,4	91,7
C 14 Proizvodnja odevnih predmeta	1,3	95,4	98,1
C 15 Proizvodnja kože i predmeta od kože	0,6	96,6	94,0
C 16 Prerada drveta i proizvodi od drveta, osim nameštaja	0,4	122,8	141,6
C 17 Proizvodnja papira i proizvoda od papira	1,7	132,1	113,7
C 18 Štampanje i umnožavanje audio i video zapisa	0,7	74,2	97,9
C 19 Proizvodnja koksa i derivata nafte	0,9	7,3	101,8
C 20 Proizvodnja hemikalija i hemijskih proizvoda	4,4	43,4	85,6
C 21 Proizvodnja osnov. farmaceutskih proizvoda i preparata	13,5	85,4	100,5
C 22 Proizvodnja proizvoda od gume i plastike	3,9	83,5	92,1
C 23 Proizvodnja proizvoda od nemetalnih minerala	2,3	110,1	103,5
C 24 Proizvodnja osnovnih metala	1,5	114,7	91,5
C 25 Proizvodnja metalnih proizvoda, osim mašina	2,5	97,8	107,1
C 27 Proizvodnja električne opreme	3,3	87,5	96,2
C 28 Proizvodnja nepomenutih mašina i opreme	3,3	215,4	141,1
C 29 Proizvodnja motornih vozila i prikolica	3,4	79,4	93,7
C 30 Proizvodnja ostalih saobraćajnih sredstava	0,1	200,7	153,6
C 31 Proizvodnja nameštaja	0,2	81,8	95,0
C 32 Ostale prerađivačke delatnosti	0,9	55,9	114,1
C 33 Popravka i montaža mašina i opreme	0,1	116,6	100,0
D 35 Snabdevanje el. energijom, gasom i parom	-	128,4	53,3

ROBNA RAZMENA SA INOSTRANSTVOM

Prema podacima obrađenim od strane Informacionog centra PKV, vrednost spoljnotrgovinske razmene privrednih subjekata vojvođanskog regiona, u prvih devet meseci tekuće godine, iznosi 8.515,7 mil. USD, što je za 11,6% više u odnosu na isti period prethodne godine. Vrednost izvoza je realizovana u iznosu od 3.922,3 mil. USD, a vrednost uvoza u iznosu od 4.593,4 mil. USD, što čini povećanje po stopi od 15,2% i 8,6% u odnosu na prethodnu godinu. Deficit spoljnotrgovinske razmene je za 18,6% manji u odnosu na isti period prethodne godine i iznosi 671,0 mil. USD.

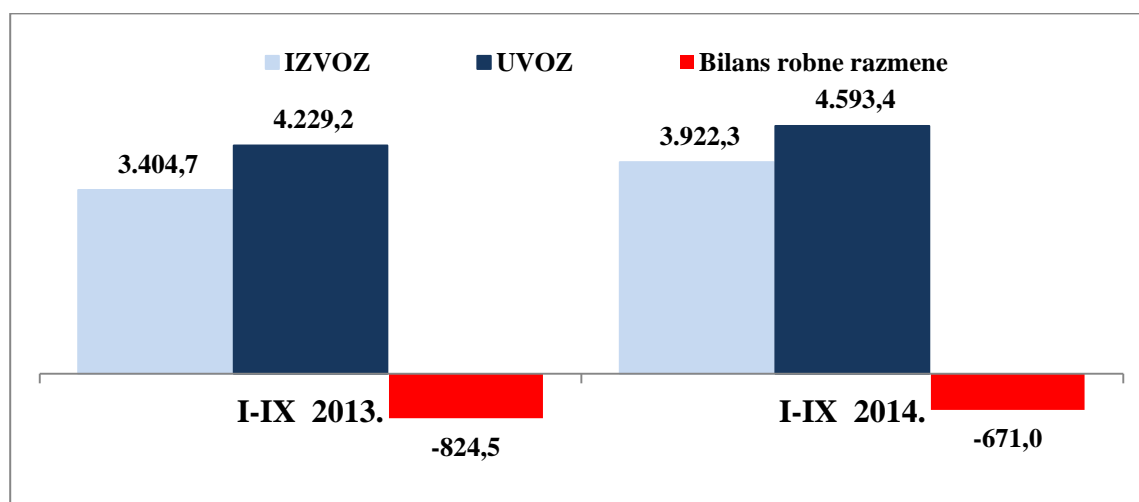
Tabela 6. Kretanje robne razmene AP Vojvodine sa inostranstvom (u mil. USD)

Elementi	Vrednost I-IX 2013.	Vrednost I-IX 2014.	Index I-IX 2014. I-IX 2013.	% učešća u RS
IZVOZ	3.404,7	3.922,3	115,2	34,9
UVOZ	4.229,2	4.593,4	108,6	29,6
Ukupna robna razmena	7.633,9	8.515,7	111,6	31,8
Bilans robne razmene	-824,5	-671,0	81,4	15,7
% pokrivenosti uvoz izvozom	80,5	85,4		

Izvor podataka: Informacioni centar PKV

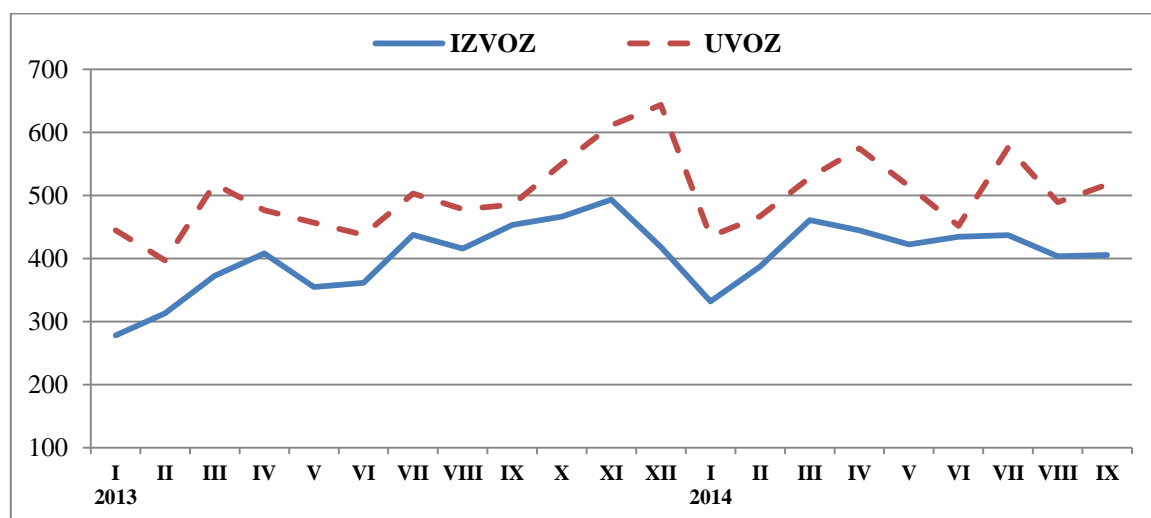
Istovremeno je zabeleženo povećanje pokrivenosti uvoza izvozom sa 80,5% na 85,4%. U ovom periodu tekuće godine, vojvođanski privrednici su realizovali 31,8% robne razmene Republike Srbije i to u ukupnom izvozu su učestvovali sa 34,9%, a u ukupnom uvozu sa 29,6%.

Grafikon 8. Pregled kretanja robne razmene regiona AP Vojvodine (u mil. USD)

Izvor podataka: Informacioni centar PKV

Grafikon 9. Mesečna dinamika kretanja izvoza, uvoza i robne razmene regiona AP Vojvodine (u mil. USD)

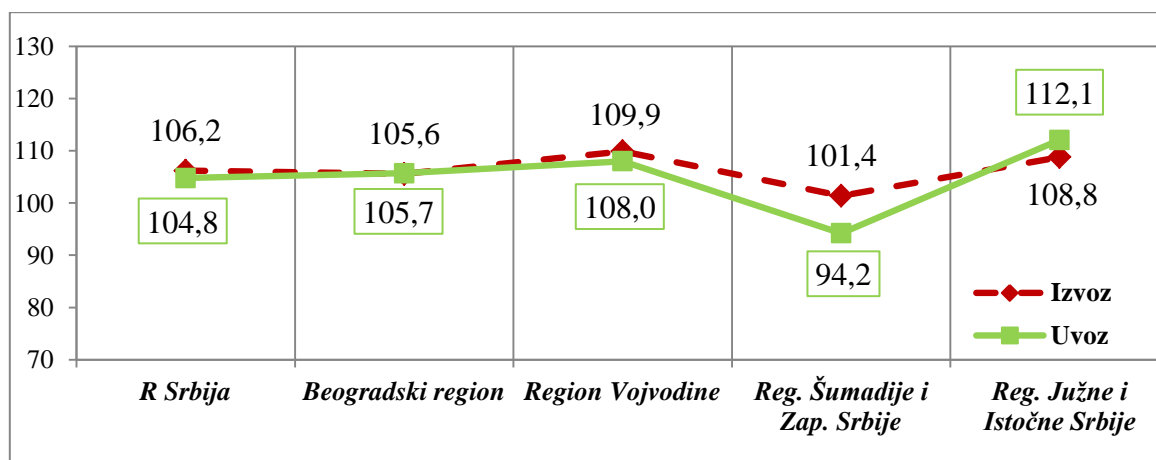
Izvor podataka: Saopštenje ST 12, br.297, RZS RS

U periodu januar-septembar 2014.godine, na nivou R Srbije je realizovano povećanje izvoza od 6,2%, kao rezultat povećanja izvoza poljoprivrednih proizvoda (za 21,0%), povećanja izvoza derivata nafte (34,9%), izvoza električne opreme (14,1%), izvoza prehrambenih proizvoda (9,9%), povećanje izvoza motornih vozila i prikolica (2,6%) i dr.

Rast vrednosti izvoza vojvođanskog regiona održan je rastom izvoza kukuruza koji je pet puta veći (236,9 mil USD) u odnosu na isti period prethodne godine.

Posmatrano regionalno (NUTS2), u prvih devet meseci tekuće godine, zabeležen je rast izvoza u Beogradskom regionu za 5,6%, u Vojvođanskom regionu za 9,9%, u regionu Šumadije i Zapadne Srbije povećanje za 1,4%, a u regionu Južne i Istočne Srbije za 8,8% u odnosu na isti period prethodne godine.

Grafikon 10. Pregled kretanja (indeksa) robne razmene R Srbije po regionima za period I-IX 2014./I-XI 2013.

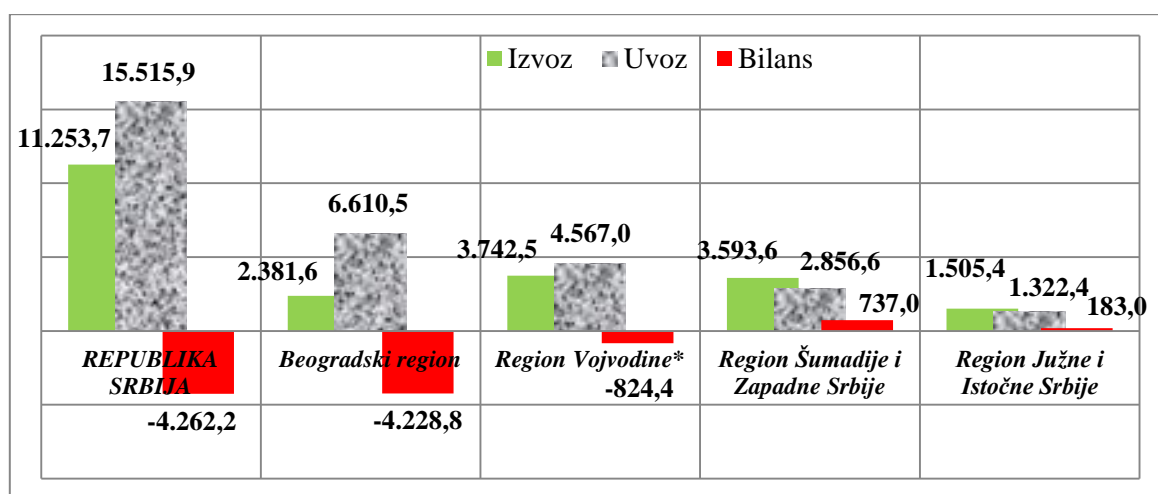
Izvor podataka: Saopštenje ST 152br.297, RZS RS

Ukupna vrednost uvoza na nivou R Srbije, povećana je za 4,8%, kao rezultat realizovanog povećanja uvoza u Beogradskom regionu za 5,7%, Regionu Vojvodine za 8,0% i Regionu Južne i Istočne Srbije za 12,1%.

Na bazi podataka RZS R Srbije, u prvih devet meseci 2014. godine, u ukupnom izvozu, Region Vojvodine učestvuje sa 33,3%, Region Šumadije i Zapadne Srbije sa 31,9%, Beogradski region sa 21,2% i Region Južne i Istočne Srbije učestvuje sa 13,4%. Od ukupnog izvoza 0,3% vrednosti nije razvrstano po regionima.

U realizaciji uvoza, Beogradski region je učestvovao sa 42,6%, Region Vojvodine sa 29,4%, Region Šumadije i Zapadne Srbije sa 18,4% i Region Južne i Istočne Srbije sa 8,5%. Od ukupnog uvoza 1,0% vrednosti nije razvrstano po regionima.

Grafikon 11. Pregled realizovane vrednosti robne razmene R Srbije po regionima (NUTS2) za I-IX 2014. godine (u mil.USD)

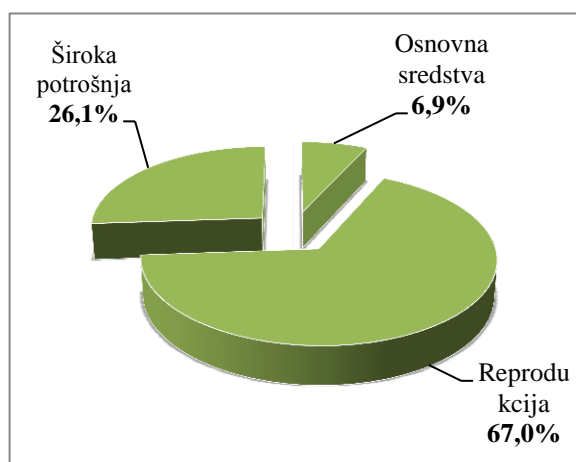

Izvor podataka: Saopštenje ST 12 br.297, RZS RS

Izvoz i uvoz po regionima dat je prema sedištu vlasnika robe u momentu prihvatanja carinske deklaracije. Tako se uvoz nafte i gasa, evidentira u Regionu AP Vojvodine i manji deo u Beogradskom regionu, a to su energenti za ukupnu teritoriju R Srbije.

Struktura robne razmene AP Vojvodine sa inostranstvom - po nameni proizvoda

Grafikon 12. Struktura izvoza - po nameni proizvoda

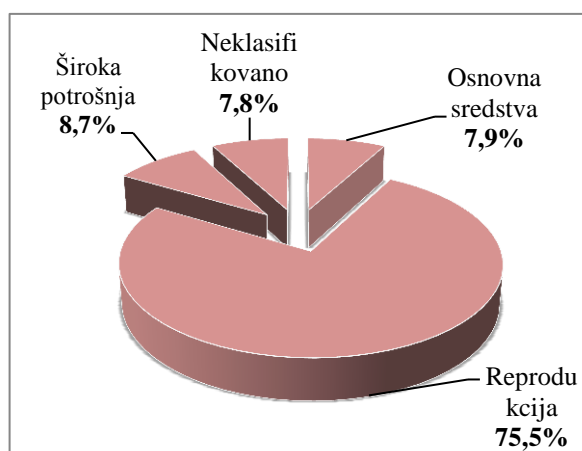
U ostvarenom izvozu regiona AP Vojvodine u prvih devet meseci 2014. godine, posmatrano po namenama proizvoda, dominantnu vrednost ima izvoz materijala za reprodukciju (2.508,5 mil. USD) i čini 67,0% izvoza, a što je veće za 9,5% u odnosu na isti period prethodne godine. Izvoz robe za široku potrošnju čini 26,1% ukupne vrednosti izvoza (975,2 mil.USD) i veći je za 9,0%. Izvoz osnovnih sredstava je zabeležio povećanje od 18,2% u odnosu na isti period prethodne godine i čini tek 6,9% ukupnog izvoza.

Tabela 7. Kretanje izvoza AP Vojvodine - po nameni proizvoda (u mil. USD)

I Z V O Z	I-IX 2013.	% učešća	I-IX 2014.	% učešća	Index
<i>Osnovna sredstva</i>	218,9	6,4	258,7	6,9	118,2
<i>Reprodukcija</i>	2.290,9	67,3	2.508,5	67,0	109,5
<i>Široka potrošnja</i>	894,9	26,3	975,2	26,1	109,0
<i>Neklasifikovano</i>	0,0	0,0	0,1	0,0	0,0
UKUPNO:	3.404,7	100,0	3.742,5	100,0	109,9

Izvor podataka: Saopštenje ST 15 br.300, RZS RS

Grafikon 13. Struktura uvoza - po nameni proizvoda

Na uvoznoj strani najveće učešće ima materijal za reprodukciju (75,5%) u iznosu od 3.449,3 mil.USD, što je za 5,1% više nego u istom periodu prethodne godine.

Uvoz osnovnih sredstava je realizovan u iznosu od 361,8 mil. USD, a to iznosi 7,9% ukupnog vojvođanskog uvoza. Roba široke potrošnje učestvuje sa 8,7% u ukupnom uvozu regiona. Zabeležen je porast uvoza neklasifikovanih proizvoda i to za čak 118,4%, ali i dalje ima najmanje učešće (7,8%) u ukupnom uvozu.

Najveće učešće u strukturi izvoza po namenama proizvoda, zabeleženo je kod izvoza proizvoda za reprodukciju, sa čime ne možemo biti naročito zadovoljni, jer to i dalje ukazuje na dominantan izvoz proizvoda niže faze obrade.

Učešće uvoza osnovnih sredstava je manje u odnosu na isti period prethodne godine za 10,3% i realizovano je u vrednosti od 361,8 mil.USD, što ukazuje na nizak nivo investicija.

Tabela 8. Kretanje uvoza AP Vojvodine - po nameni proizvoda (u mil. USD)

U V O Z	I-IX 2013.	% učešća	I-IX 2014.	% učešća	Index
<i>Osnovna sredstva</i>	403,2	9,5	361,8	7,9	89,7
<i>Reprodukcija</i>	3.282,7	77,6	3.449,3	75,5	105,1
<i>Široka potrošnja</i>	379,3	9,0	397,8	8,7	104,9
<i>Neklasifikovano</i>	164	3,9	358,1	7,8	218,4
UKUPNO:	4.229,2	100,0	4.567,0	100,0	108,0

Izvor podataka: Saopštenje ST 15 br.300, RZS RS

Kretanja u strukturi uvoza su nepovoljna, jer je uvoz osnovnih sredstava na veoma niskom nivou kao i u prethodnoj godini (7,9% ukupnog uvoza).

Struktura robne razmene AP Vojvodine sa inostranstvom- po proizvodima

Godinama unazad u strukturi robne razmene AP Vojvodine sa inostranstvom uočava se znatno veći broj proizvoda koji se uvoze u odnosu na broj izvoznih proizvoda što je prisutno i u prvih devet meseci 2014. godine.

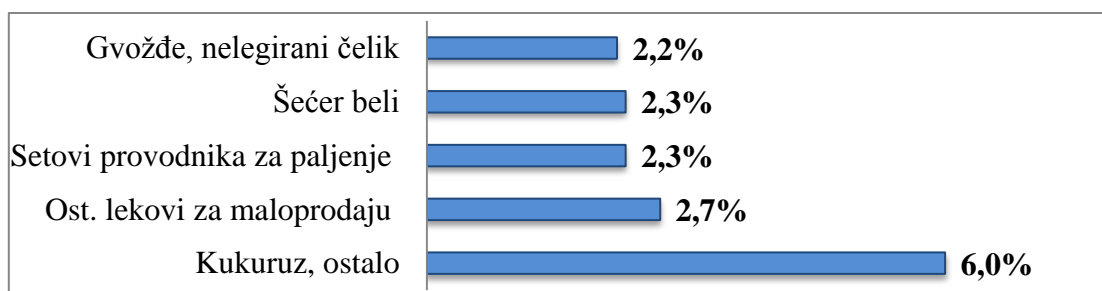
U tabeli je dat pregled najznačajnijih izvoznih i uvoznih proizvoda.

Tabela 9. Struktura robne razmene AP Vojvodine sa inostranstvom (u 000 USD)

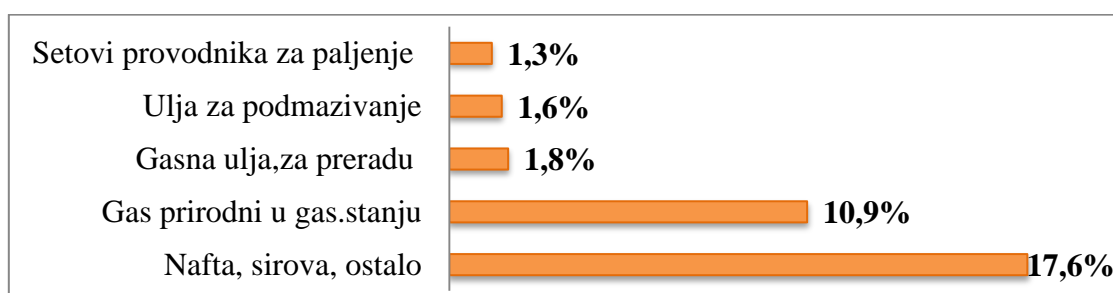
IZVOZ	Vrednost	% učešća	UVOZ	Vrednost	% učešća
Kukuruz, ostalo	236.918	6,0	Nafta,sirova, ostalo	806.709	17,6
Ostali lekovi, za maloprodaju	106.423	2,7	Gas prirodni u gas. stanju	502.382	10,9
Setovi provodnika za paljenje	91.509	2,3	Gasna ulja	84.295	1,8
Šećer beli	91.388	2,3	Ulja za podmazivanje	75.690	1,6
Gvožđe,nelegirani čelik	88.040	2,2	Setovi provodnika za paljenje	59.946	1,3
Butumen od nafte	80.372	2,0	Pogače uljane od soje	42.325	0,9
Motorni benzin	79.264	2,0	Propan, tečni, ostalo	39.238	0,9
Pokrivači podova i tapete	73.091	1,9	Gasna ulja teška	38.495	0,8
Polietilen, veće spec. Gustine	68.033	1,7	Đubriva koja sadrže N, P i K	35.449	0,8
Pšenica i napolica, ostalo	61.468	1,6	Urea	33.815	0,7
Ulje od suncokreta, jestivo	59.645	1,5	Svinje ,domaće vrste, ostalo	33.280	0,7
Delovi za klipne motore	53.821	1,4	Automobili, dizel, polovni	32.407	0,7
Polietilen manje spec. gustine	52.711	1,3	Butan, tečni, ostalo	31.983	0,7
Ost.del. i pribor za motor. vozila	52.576	1,3	Del.za maš.iz tr. br.8501i 8502	31.381	0,7
Cirkulac. pumpe za grejne sistem	49.730	1,3	Otpaci,ostaci od gvožđa,čelika	30.913	0,7
Gasna ulja teška	48.486	1,2	Naftni gasovi, ostalo	30.495	0,7
Delovi obuće, od kože	45.574	1,2	Ost.proizvodi od plast. masa	25.355	0,6
Propen (propilen)	42.660	1,1	Ulja teška za podmazivanje	23.232	0,5
Ost.hula-hop i samodrž.čarape	41.573	1,1	Polí vinil hlorid, emulzioni	20.534	0,4
Creva veštačka od belančevina	40.651	1,0	Del. izolacioni od plast. mase	19.853	0,4

Izvor podataka: Informacioni centar PKV

Grafikon 14. Najznačajniji izvozni proizvodi AP Vojvodine

Grafikon 15. Najznačajniji uvozni proizvodi AP Vojvodine

Robna razmena sa inostranstvom-po stepenu razvijenosti zemalja

U okviru robne razmene vojvođanskog regiona sa inostranstvom, u prvih devet meseci tekuće godine, posmatrano po stepenu razvijenosti zemalja sa kojima se odvija robna razmena, evidentno je blago povećanje izvoza na tržišta zemalja u razvoju.

Izvoz regiona na tržišta industrijski razvijenih zemalja iznosio je 1.759,8 mil.USD, što je u odnosu na prethodnu godinu povećanje po stopi od 8,3%. Učešće izvoza na ova tržišta u ukupnom izvozu iznosi 47,0%.

Tabela 10. Kretanje robne razmene Regiona AP Vojvodine sa inostranstvom-po stepenu razvijenosti zemalja (u mil. USD)

Industrijski razvijene zemlje					
	I-IX 2013.	% učešća	I-IX 2014.	% učešća	Index
IZVOZ	1.625,1	47,7	1.759,8	47,0	108,3
UVOZ	1.836,7	43,4	1.990,3	43,6	108,4
UKUPNO	3.461,8	45,3	3.750,1	45,1	108,3
SALDO	-211,6	25,7	-230,5	28,0	108,9
% pokriven.uvoza- izvozom	88,5		88,4		

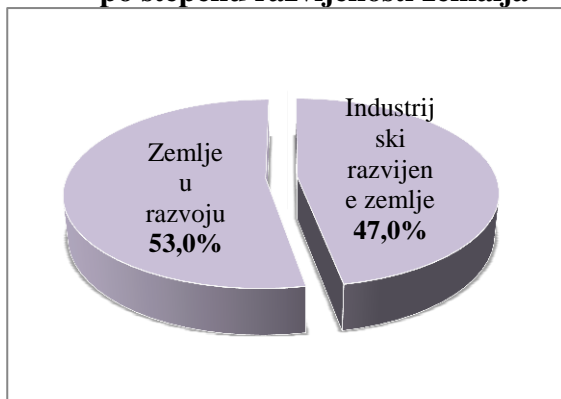
Zemlje u razvoju					
	I-IX 2013.	% učešća	I-IX 2014.	% učešća	Index
IZVOZ	1.779,5	52,3	1.982,7	53,0	111,4
UVOZ	2.391,0	56,5	2.576,6	56,4	107,8
UKUPNO	4.170,5	54,6	4.559,3	54,9	109,3
SALDO	-611,5	74,2	-593,9	72,0	97,1
% pokriven.uvoza- izvozom	74,4		77,0		

Izvoz na tržišta zemalja u razvoju iznosi 1.982,7 mil.USD, što je za 11,4% više u odnosu na isti period prethodne godine i čini 53,0% ukupnog izvoza.

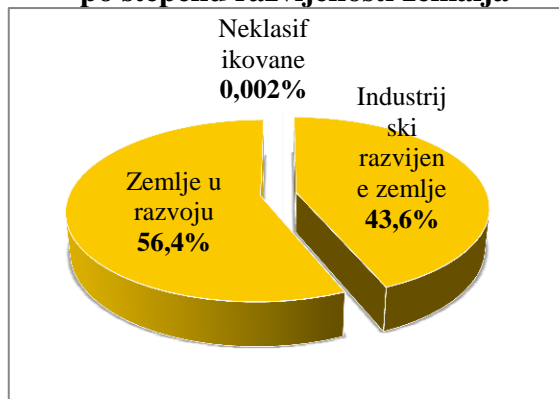
Što se tiče uvoza, procentualno veće učešće uvoza je ostvareno iz zemalja u razvoju i iznosi 56,4% ukupnog uvoza i iznosi 2.576,6 mil.USD, a u odnosu na isti period prethodne godine veći je za 7,8%.

Struktura uvoza regiona, posmatrano po stepenu razvijenosti zemalja najviše je determinisana uvozom prirodnog gasa i nafte-sirove, čije učešće u periodu I-IX 2014. godine, čini 28,5% ukupnog uvoza.

Grafikon 16. Struktura izvoza APV, po stepenu razvijenosti zemalja

Grafikon 17. Struktura uvoza APV, po stepenu razvijenosti zemalja

Uporedni podaci za isti period prethodne godine, ukazuju na blago smanjenje učešća izvoza u industrijski razvijene zemlje uz blago povećanje učešća izvoza u zemlje u razvoju, odnosno blago povećanje uvoza iz razvijenih zemalja uz istovremeno neznatno smanjenje učešća uvoza iz zemalja u razvoju.

U skladu sa tim, povećano je učešće deficita iz razmene sa razvijenim zemljama uz istovremeno smanjenje učešća deficita iz razmene sa zemljama u razvoju.

Robna razmena sa inostranstvom-po najznačajnijim grupacijama zemalja

U prvih devet meseci tekuće godine, vojvođanski privrednici su ostvarili najznačajniji izvoz u zemlje Evropske Unije (62,6%), dok izvoz u zemlje CEFTA regiona predstavlja 22,6%, a u Ostale zemlje čini 14,8% ukupnog izvoza.

Najveći deo uvoza ostvaren je iz Ostalih zemalja, 48,7% ukupnog uvoza, zbog uvoza iz Ruske Federacije koji sam čini 31,2% ukupnog vojvođanskog uvoza. Učešće uvoza iz zemalja EU iznosi 47,4%, a uvoz iz zemalja CEFTA regiona čini svega 3,9% ukupnog uvoza vojvođanskog regiona.

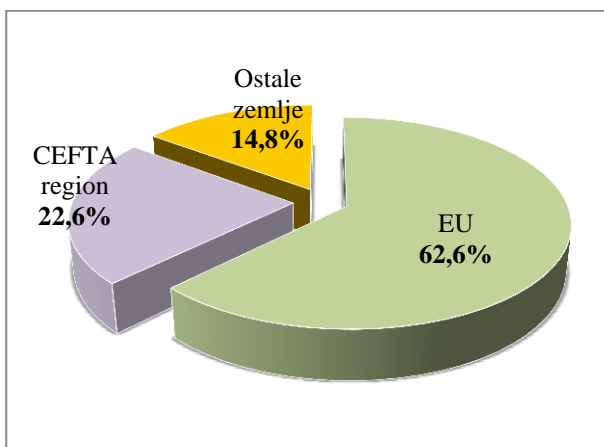
U prvih devet 2014. godine, vojvođanski region je imao pozitivan saldo robne razmene sa tržištem zemalja EU u iznosu od 279,0 mil.USD i sa zemljama CEFTA regiona u iznosu od 708,1 mil.USD. Deficit robne razmene ostvaren je sa Ostalim zemljama i iznosi -1.658,0 mil.USD.

U posmatranom periodu 2014. godine, u odnosu na isti period 2013. godine, (posmatrano po najznačajnijim grupacijama zemalja) došlo je do blagih pomeranja u strukturi robne razmene AP Vojvodine sa inostranstvom. Naime u poređenju sa istim periodom prethodne godine, evidentno je povećanje učešća izvoza u zemlje EU, kao i smanjenje učešća uvoza iz ovih zemalja. Istovremeno, došlo je do blagog povećanja učešća izvoza u zemlje CEFTA regiona uz smanjenje učešća uvoza iz navedenog regiona. Učešće izvoza u region Ostalih zemalja je smanjeno, uz istovremeno povećanje učešća uvoza.

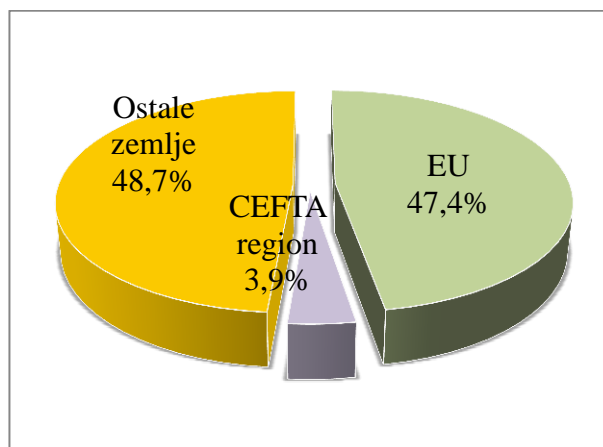
Tabela 11. Kretanje robne razmene AP Vojvodine po tržištima u periodu I-IX 2014. godine (u mil.USD)

	EU	% učešće	CEFTA region	% učešća	Ostale zemlje	% učešća
IZVOZ	2.457,0	62,6	885,1	22,6	580,2	14,8
UVOZ	2.178,1	47,4	177,1	3,9	2.238,2	48,7
UKUPNO	4.635,0	54,4	1.062,2	12,5	2.818,4	33,1
SALDO	279,0		708,1		-1.658,0	247,1
% pokrivenosti uvoza izvozom	112,8		499,9		25,9	

Grafikon 18. Struktura izvoza regiona APV po grupacijama zemalja

Grafikon 19. Struktura uvoza regiona APV po grupacijama zemalja

I dalje vrednost deficita iz razmene sa tzv. Ostalim zemljama premašuje vrednost ukupnog vojvođanskog deficita (zbog uvoza nafte i gasa), a pozitivan saldo iz razmene sa zemljama EU i zemljama CEFTA regiona bitno utiče na ukupan spoljnotrgovinski saldo AP Vojvodine, a i ukupno na nivou R Srbije.

Robna razmena sa inostranstvom-po najznačajnijim zemljama

U prvih devet meseci 2014. godine vojvođanski privrednici su ostvarili robnu razmenu sa preko 100 zemalja sveta, pri čemu je izvoz realizovan u 125 zemalja, dok je uvezeno robe iz 145 zemalja sveta.

Obim ukupne robne razmene od preko 100 mil.USD, vojvođanski privrednici su ostvarili sa 21 zemljom. Istovremeno je ostvaren promet robe sa teritorijom Kosova u vrednosti 112,1 mil.USD.

Od prvih dvadeset zemalja, po veličini robne razmene, AP Vojvodina je ostvarila spoljnotrgovinski suficit sa Nemačkom, Rumunijom, Bosnom i Hercegovinom, Hrvatskom, Slovenijom, Bugarskom, R. Makedonijom, Crnom Gorom i sa Grčkom .

Vrednost spoljnotrgovinske razmene vojvođanskog regiona sa navedenim zemljama u tabelarnom pregledu čini 36,2% ukupne razmene.

**Tabela 12. Robna razmena AP Vojvodine sa inostranstvom
-po najznačajnijim zemaljama (u 000 USD)**

	IZVOZ	UVOZ	UKUPNO	% učešća
Ruska federacija	327.862	1.434.619	1.762.481	20,7
Nemačka	467.336	418.350	885.686	10,4
Italija	347.001	385.889	732.890	8,6
Rumunija	393.806	135.154	528.960	6,2
Bosna i Hercegovina	424.754	91.492	516.246	6,1
Mađarska	162.550	196.890	359.440	4,2
Hrvatska	171.035	132.953	303.988	3,6
Austrija	113.836	142.139	255.975	3,0
Kina	3.290	233.489	236.779	2,8
Slovenija	125.430	94.127	219.557	2,6
Francuska	98.952	108.685	207.637	2,4
Bugarska	139.672	37.449	177.121	2,1
Republika Makedonija	146.957	29.990	176.947	2,1
Crna Gora	140.172	12.422	152.594	1,8
Češka Republika	63.787	78.990	142.777	1,7
Kazahstan	6.078	136.010	142.088	1,7
Poljska	57.518	65.582	123.100	1,4
Turska	49.989	69.426	119.415	1,4
<i>Kosovo</i>	<i>109.660</i>	<i>2.413</i>	<i>112.073</i>	<i>1,3</i>
Grčka	58.890	50.215	109.105	1,3

Izvor podataka: Informacioni centar PKV

Najveći deficit se ostvaruje u robnoj razmeni sa Ruskom federacijom, koji u prvih devet meseci tekuće godine iznosi 1.106,8 mil.USD, kao rezultat uvoza nafte i gasa za ukupne potrebe na nivou zemlje.

U prvih devet meseci 2014. godine, najznačajniji izvoz je realizovan u: Nemačku (467,3 mil.USD), Bosnu i Hercegovinu (424,8 mil.USD), Rumuniju (393,8 mil.USD), Italiju (347,0 mil.USD), Rusku Federaciju (327,9 mil.USD), Hrvatsku (171,0 mil.USD) i Mađarsku (162,6 mil.USD).

U posmatranom periodu na teritoriji Kosova otpremljeno je robe u vrednosti 109,7 mil. USD.

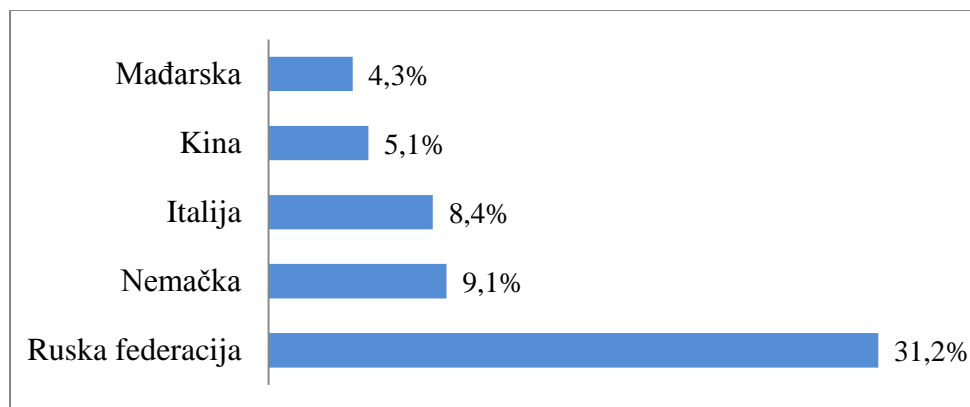
Grafikon 20. Najznačajnije zemlje u izvozu vojvodanskog regiona (učešće u %)

Na uvoznoj strani, Ruska Federacija je na standardnom prvom mestu po vrednosti uvoza (1.434,6 mil.USD), a zatim slede Nemačka (418,4 mil.USD), Italija (385,9 mil.USD), Kina (233,5 mil.USD), Mađarska (196,9 mil.USD), Austrija (142,1 mil.USD) i dr.

U posmatranom periodu 2014. godine zabeležen je veći broj zemalja (21) sa kojima se ostvaruje ukupna robna razmena preko 100 mil.USD, u odnosu na isti period prethodne godine (20). Povećan je broj zemalja u kojima je izvoz ostvaren u iznosu preko 100 mil. USD (bilo je 11 zemalja, a sada je 13), a isti je broj zemalja iz kojih je uvezeno u vrednosti iznad 100 mil. USD (10). I dalje najveća vrednost uvoza, sa učešćem od 31,2% je ostvarena iz Ruske Federacije (zbog uvoza nafte i gasa).

Grafikon 21. Najznačajnije zemlje u uvozu regiona APV (učešće u %)

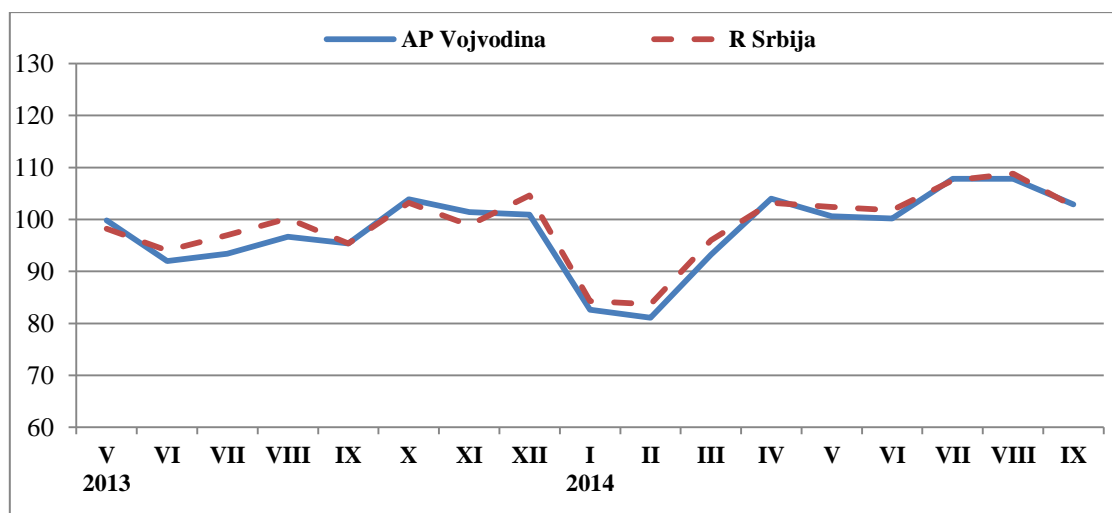
Promet robe u trgovini na malo

Promet robe u trgovini na malo u regionu AP Vojvodine u septembru 2014. godine u odnosu na septembar 2013. godine veći je u tekućim cenama za 1,3%, a u stalnim cenama za 0,5% (R Srbija-promet robe u trgovini na malo, u tekućim cenama je veći za 2,8%, a u stalnim cenama za 1,6%).

U odnosu na prethodni mesec, u vojvođanskom regionu, septembarski promet robe je manji u tekućim cenama za 3,9%, a u stalnim cenama za 4,6%.

Poredeći nivo prometa robe u trgovini na malo u septembru mesecu 2014. godine, sa prosečnim nivoom prometa u 2013. godini, računato u tekućim cenama, zabeležen je rast od 4,9%, a u stalnim cenama rast od 2,9%. (Graf.22.)

**Grafikon 22. Indeksi prometa robe u trgovini na malo
(mesec 2014 / Ø2013=100)**

Poredeći period I-IX 2014. godine sa istim periodom prethodne godine, promet robe u trgovini na malo je veći u tekućim cenama za 3,2%, a u stalnim cenama za 1,7%.

Realan pokazatelj je promet robe u stalnim cenama, jer se dobija deflacioniranjem indeksa u tekućim cenama, odgovarajućim indeksima potrošačkih cena, iz kojih su isključeni voda (iz komunalnih sistema), struja i motorna vozila, motocikli i delovi.

Kretanje cena i inflacije

Potrošačke cene proizvoda i usluga lične potrošnje u septembru mesecu 2014. godine, u odnosu na prethodni mesec, u proseku su povećane za 0,7%. U poređenju sa istim mesecom 2013. godine, potrošačke cene u septembru 2014. godine su povećane za 2,1%, dok su u odnosu na decembar 2013. godine povećane za 2,3%.

Posmatrano po glavnim grupama proizvoda i usluga klasifikovanih prema nameni potrošnje, u septembru 2014. godine, u odnosu na isti mesec prethodne godine, najveći rast cena zabeležen je u grupama: Restorani i hoteli (7,3%), Alkoholna pića i duvan (7,1%), Rekreacija i kultura (5,7%), Ostala roba i usluge (4,4%), Stan, voda, električna energija, gas i druga goriva (2,1%), Zdravstvo (1,9%), Transport (1,3%) i Obrazovanje (1,1%).

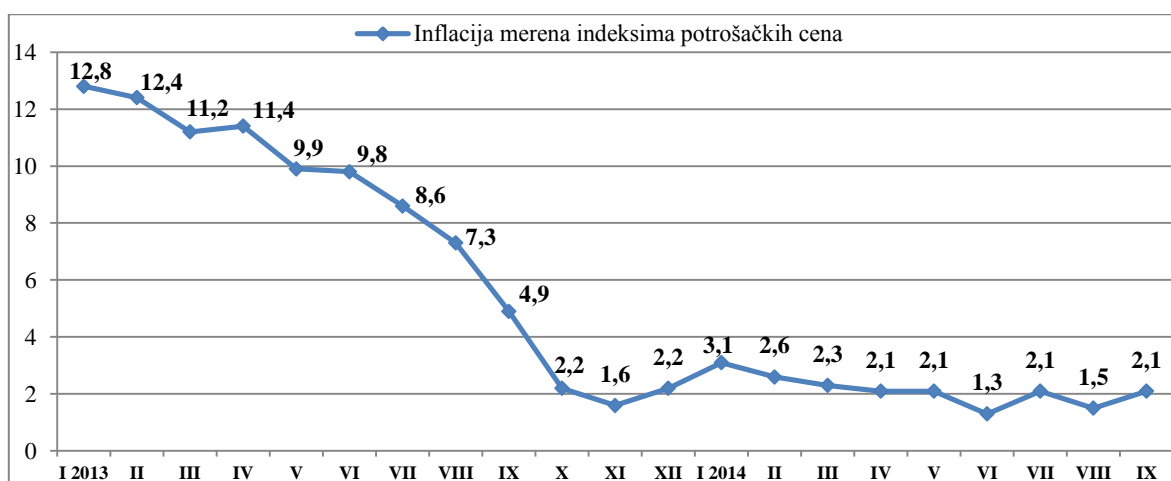
Tabela 13. Doprinos septembarskoj stopi inflacije

Grupe proizvoda i usluga	U procentnim poenima
Ukupno	2,1
Restorani i hoteli	7,3
Alkoholna pića i duvan	7,1
Rekreacija i kultura	5,7
Ostala roba i usluge	4,4
Stan, voda, el.energija, gas,...	2,1
Zdravstvo	1,9
Transport	1,3
Obrazovanje	1,1

Izvor: Saopštenje br.283 CN 11, RZS

Najveći rast cena u septembru 2014. godine, u odnosu na prethodni mesec tekuće godine, posmatrano po glavnim grupama proizvoda i usluga klasifikovanih prema nameni potrošnje, zabeležen je u grupama: Hrana i bezalkoholna pića (2,3%), Obrazovanje (1,6%), Restorani i hoteli (0,7%), Transport i Stan, voda, električna energija, gas i druga goriva (za po 0,4%), Odeća i obuća (0,3%), Nameštaj, pokućstvo i tekuće održavanje stana i Komunikacije (za po 0,2%).

Grafikon 23. Godišnja stopa inflacije

Međugodišnja inflacija je u septembru porasla na 2,1%. Prema proceni Narodne banke Srbije i pored izostanka očekivane korekcije cena električne energije, inflacija će se do kraja godine vratiti u granice cilja ($4 \pm 1,5\%$), a zatim tokom 2015. godine nastaviti da se kreće unutar tih granica.

Povratku inflacije u granice cilja doprineće niska (prošlogodišnja) baza kod cena hrane. S druge strane, niska agregatna tražnja, dodatno pojačana novim merama fiskalne konsolidacije, ostaje glavni dezinflatorni faktor u srednjem roku.

Zaposlenost i zarade

Prema rezultatima Ankete o radnoj snazi za III kvartal 2014. (Saopštenje Republičkog zavoda za statistiku broj 295 - год. LXIV, 31.10.2014. Godine **stopa nezaposlenosti stanovništva radnog uzrasta (15-64 god.) u regionu Vojvodine, za treći kvartal 2014. godine je 18,4%**.

Tabela 14. Stope nezaposlenosti i zaposlenosti stanovništva radnog uzrasta (15-64 god.) u III kvartalu 2014. godine

	Republika Srbija	Beogradski region	Region Vojvodine	Region Šumadije i Zapadne Srbije	Region Južne i Istočne Srbije
Stopa nezaposlenosti	18,4	17,6	18,4	17,0	21,5
Stopa zaposlenosti	50,8	50,8	50,7	53,0	47,9

*

Prema proceni Republičkog zavoda za statistiku, **krajem septembra 2014. godine, u Regionu Vojvodine je bilo zaposleno 444.568 lica**, od toga 97.709 privatnih preduzetnika i zaposlenih kod njih. U odnosu na prethodni mesec, zaposlenost je povećana za 105 lica.

Na kraju septembra 2014. godine, prema podacima NSZ–Regiona Vojvodine, registrovano je 188.823 nezaposlena lica, od kojih je 95.133 žena (50,4%). Nezaposlenost je u odnosu na prethodni mesec smanjena za 4.253 lica.

Najveće učešće u registrovanoj nezaposlenosti, posmatrano prema godinama starosti, imaju lica od: 25-29 godina 12,4%; 35-39 godina 12,1%; 30-34 godine 12,0%; 50-54 godine 12,0%; 45-49 godina 11,9%; 40-44 godine 11,6%; 55-59 godine 10,3%; 20-24 godine 10,2%; 60-64 godine 4,0%; i 15-19 godina 3,5%. Mladi do 30 godina starosti čine 26,2% (49.469) nezaposlenih od ukupnog broja registrovanih nezaposlenih lica u Regionu Vojvodine, dok je mladih do 24 godine starosti nezaposleno 13,7% (25.967). Nezaposlenih lica starijih od 45 godina ima 38,1% (71.986).

Na kraju septembra 2014. godine najveće učešće u ukupnom broju nezaposlenih lica u Regionu Vojvodine, zabeleženo je u Južno–bačkom okrugu (32,9%), a najmanje (6,0%) u Južno–banatskom okrugu (Vršac).

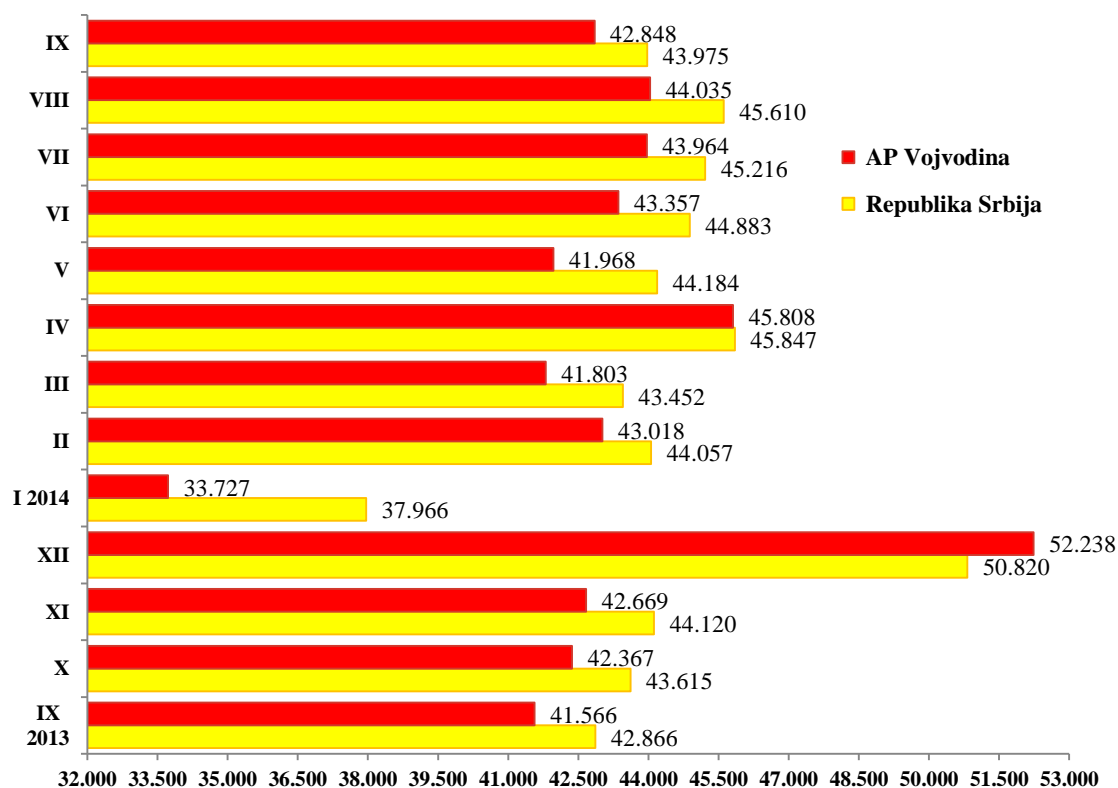
Učešće nestručnih lica u ukupnom broju nezaposlenih lica je 37,4% ili 70.527 lica, a stručnih 62,6% ili 118.296 lica. Posmatrano po okruzima, najveće učešće nestručnih lica u ukupnoj nezaposlenosti na nivou okruga registrovano je u Severno–banatskom okrugu (47,5%), dok je najveće učešće nezaposlenih stručnih lica registrovano u Južno–bačkom okrugu (69,0%).

**

Prosečna zarada po zaposlenom u Regionu Vojvodine isplaćena u septembru 2014. godine iznosi 59.282 dinara (42.848 dinara, bez poreza i doprinosa), što je u odnosu na septembar prethodne godine nominalan rast od 3,3%, a realan od 1,5% (R Srbija-nominalan

rast od 2,8%, a realan od 0,7%). Poredeći sa prosečnom zaradom isplaćenom u 2013. godini, ovogodišnja septembarska zarada realno je manja za 3,3%.

Grafikon 24. Prosečne zarade bez poreza i doprinosa (u RSD)

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa po zaposlenom isplaćena u vojvođanskom regionu, u periodu januar-septembar 2014. godine iznosi 42.278 dinara, a u odnosu na isti period 2013. godine, realno je manja za 1,5%. Posmatrano u nominalnom iznosu prosečna zarada bez poreza i doprinosa za devet meseci tekuće godine porasla je za 0,7% u odnosu na isti period prethodne godine.

Pregled fiskalnih i monetarnih kretanja

Deficit tekućih transakcija

Deficit tekućih transakcija platnog bilansa je, u periodu januar- avgust 2014. godine, iznosio 1.077 mln.evra, što je za 12% manje u odnosu na isti period 2013.godine.

Januarsko-avgustovski deficit robne razmene je dostigao 2.561 mln.evra (međ. g.stopa -6%), dok suficit usluga iznosi 233 mln.evra i za 40,4% je veći u odnosu na stanje u istom periodu 2013.godine. Deficit roba i usluga je za 9% manji od prošlogodišnjeg za isti period.

U ovom periodu razduživale su se i banke i preduzeća. Preduzeća su se razduživala po osnovu kratkoročnih kredita, dok su se zaduživala po osnovu dugoročnih kredita.

Primenom novog obračunu (VRM 6), prihodi primarnog dohotka bili su manji u odnosu na rashode za 744 mln.evra što je za 5% manje u odnosu na isti period prošle godine.

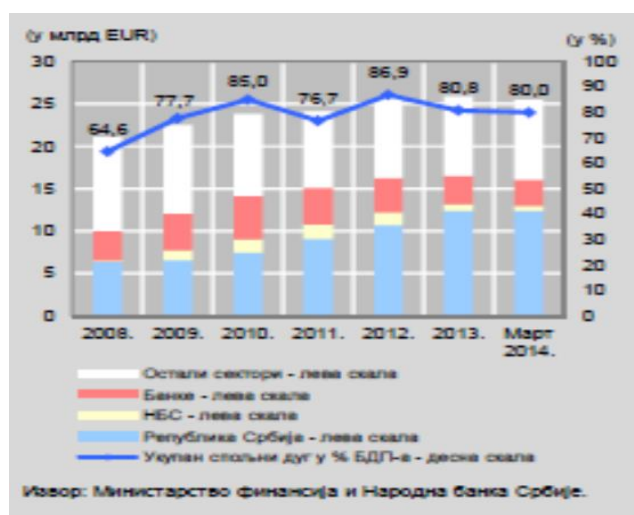
Na računu transfera-skundarnog dohotka zabeležen je suficit od 1.992 mln.evra što je za 5,4 niže od stanja računa za isti period prethodne godine.

Spoljni dug

Spoljni dug je, na kraju avgusta 2014. godine, iznosio 26,0 mlrd.evra, i veći je za 830 mln.evra u odnosu na stanje na kraju prethodnog meseca. Održana je povoljna ročna struktura duga, uz kratkoročni spoljni dug u vrednosti od 148,9 mln. evra i dugoročni 25.936,3mln. evra.

Spoljni dug javnog sektora u iznosi 13.726,4 mln.evra (53% ukupnog spoljnog duga), a privatnog sektora 12,209 mln.evra (47% spoljnog duga). U odnosu na stanje u prethodnom mesecu dug javnog sektora je povećan za 845 mln.evra ili za 6,2%. Poslednjeg dana avgusta 2014. Godine, spoljni dug banaka, u odnosu na prethodni mesec smanjen je za 11,6 mln.evra.

Spoljni dug prema se sektoru dužnika u odnosu na BDP %

Zaduženje sektora preduzeća povećano je, u odnosu na poslednji dan 2013. godine, za 237,2mln. evra i iznosi 9,4 mlrd. evra.

U strukturi spoljnog duga javnog sektora, najveći dužnik je Vlada centralnog nivoa vlasti sa 95,4%, a u strukturi privatnog duga, preduzeća sa 76,6%. Najveći deo duga javnog sektora potiče od obaveza prema stranim vladama, Pariskom klubu, Evropskoj investicionoj banci i Međunarodnoj banci za obnovu i razvoj, kao i po osnovu prodatih državnih obvezica denominiranih u evrima. Najveći deo duga privatnog sektora odnosi se na komercijalne kredite.

Dalje zaduživanje javnog sektora zavisice od potreba fiskalne konsolidacije javnih finansija i saniranja efekata vremenskih nepogoda.

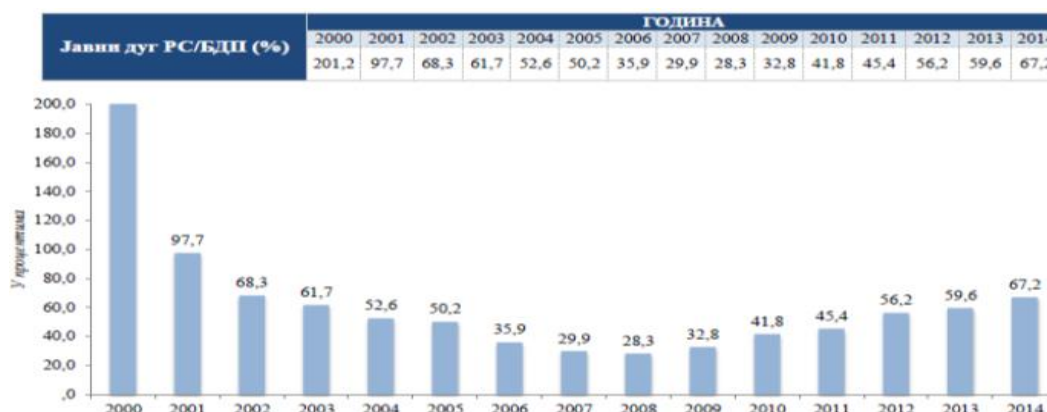
Javni dug

Ukupan javni dug centralnog nivoa vlasti je, prema podacima Uprave za javni dug, na kraju septembra 2014. godine povećan na 22,1 mlrd. evra, za 2,0 mlrd. evra u odnosu na poslednji dan 2013. godine (kada je iznosio 20,1 mlrd. evra), od čega je spoljni javni dug dostigao 13,4 mlrd. evra, a unutrašnji 8,6 mlrd.evra. Poslednjeg dana septembra 2014.godine, javni dug je dostigao 66,8% BDP-a, sa tendencijom daljeg rasta. U strukturi kamatnih stopa 74% čine fiksne kamatne stope, a 26% varijabilne. Najveći kreditori su Evropska investiciona banka-EIB i Evropska banka za obnovu i razvoj-EBRD.

Javni dug je, poslednjeg dana septembra, dostigao 68,8% BDP-a, s tendencijom da do kraja ove godine premaši 70% BDP-a, a u sledećoj godini se približi nivou od oko 80%.

Ukupni javni dug opšteg nivoa države sa negarantovanim dugom jedinica lokalne vlasti iznosi 22,1 mlrd.evra.

Mere fiskalne konsolidacije i smanjenje fiskalnog deficita su jedini efikasan put održivog smanjenja i stabilizacije javnog duga u periodu 2014-2016. g.

Konsolidovani bilans sektora države

Konsolidovani bilans sektora države je, *prema podacima Ministarstva finansija*, za period januar- septembar 2014. Godine, zabeležio deficit u vrednosti od 135,3 mlrd.dinara, što čini realan pad od 5,5% u odnosu na deficit bilansa za isti period u 2013. godini. U konsolidovanom bilansu, zabeleženo je ralno povećanje javnih prihoda za 2,6% i ralni rast rashoda za 1,7%. (Obračun, je korigovan sa međugodišnjom stopom inflacije od 2,1.)

Deficit na centralnom nivou države dostigao je 146,4 mlrd.dinara, dok je lokalni nivo države bio u suficitu 11,1mlrd.dinara. Konsolidovani prihodi su za prvih devet meseci 2014.godine dostigli su iznos od 1.112,2 mlrd. dinara, a rashodi 1.247,5 mlrd.dinara. Najveći deo prihoda potiče od doprinosa (319,7 mlrd. dinara), prihoda od PDV-a koji su dostigli 292,4 mlrd. dinara (od čega je PDV iz uvoza 211,6 mlrd. dinara, a PDV u zemlji 78,6 mlrd. din.), i akciza (156,5 mlrd. dinara, pri čemu su najveći prihodi od akciza na derivate nafte 91,5 mlrd. din. i na duvanske proizvode 54,8 mlrd. din.). Najveći deo rashoda čine izdaci za penzije (379,9 mlrd. dinara) i rashodi za zaposlene (289,9 mlrd. dinara). Za otplatu kamate je utrošeno 91,0 mlrd.dinara, a za kupovinu roba i usluga 169,4 mlrd.dinara.

Deficit na nivou Budžeta Republike dostigao je 149,7 mlrd.dinara. Rashodi na subvencije iznose 51.7 mlrd.dinara. Na nivou konsolidovanog sektora države, subvencije iznose 70,9mlrd.dinara.

Javne finansije

Konsolidovani bilans sektora države je, prema podacima Ministarstva finansija, u periodu januar-septembar 2014. Godine zabeležio deficit u vrednosti od 134 mlrd. dinara i manji je u odnosu na isti period prošle godine. Brži rast prihoda u odnosu na rashode posledica je ograničenog rasta rashoda za plate i penzije. U strukturi konsolidovanih prihoda indirektni porezi čine 42,4%, dok na strani rashoda najveće učešće imaju rashodi za plate i penzije sa 53,7%. U strukturi konsolidovanih prihoda, budžet Republike učestvuje sa 54,1%, a na strani rashoda sa 39,6%.

Strane direktne investicije

Neto priliv SDI za osam meseci 2014. godine iznosio je 770 miliona eura, što je za 1,9% manje nego lane u istom periodu. Prema NBS, procenjeni iznos neto stranih direktnih

investicija za celu 2014. godinu je 1,25 mlrd. eura ili 3,9% BDP-a, što bi bio rast u odnosu na prethodnu godinu kada su iznosile 1,23 mlrd. eura ili 3,8% BDP-a.

Devizne rezerve

Devizne rezerve NBS su poslednjeg dana septembra 2014. godine, iznosile 10.877,6 miliona eura, što je 3,1 puta više od novčane mase M1 i što obezbeđuje nešto više od sedam meseci uvoza robe i usluga. U poređenju sa prethodnim mesecom, devizne rezerve NBS smanjene su za 71,2 miliona eura, na šta je najvećim delom utacao odliv deviza po osnovu izmirivanja obaveza prema inokreditorima u iznosu od 143,8 miliona eura i otplate duga MMF-u u iznosu od 67,4 miliona eura.

U strukturi ukupnih deviznih rezervi Republike Srbije najveće učešće imaju hartije od vrednosti (62%) i efektivna i depoziti u inostranstvu (23%).

Kurs dinara

Kurs dinara je u septembru nominalno depresirao prema švajcarskom franku za 0,8%, prema evru za 0,9% i prema SAD dolaru za čak 4,5%, u ako je NBS u tom mesecu intervenisala na međubankarskom deviznom tržištu prodajom 135,0 miliona evra, kako bi smanjila prekomerne kratkoročne oscilacije deviznog kursa. Tako je od kraja prethodne godine dinar ukupno obezvređen za 3,5% u odnosu na evro, za 5% u odnosu na švajcarski franak i za 11,2% u odnosu na dolar.

Monetarni pokazatelji

Novčana masa M1 poslednjeg dana septembra 2014.godine, iznosila je 416,04 mlrd. dinara, što predstavlja pad od za oko 9 mlrd. u odnosu na avgust, a pad su izkazali još i dinarski primarni novac, gotov novac u opticaju i depoziti po viđenju, dok su ostali monetarni agregati zabeležili rast.

Ukupna štednja stanovništva poslednjeg dana septembra iznosila je 1.016,7 mlrd. dinara, što je za oko 8,5 mlrd. više nego u prethodnom mesecu. Međutim, usled depresijacije kursa dinara, ukupna štednja stanovništva je neznatno opala (za 2,5 miliona evra) u odnosu na prethodni mesec i iznosi 8.554,5 miliona EUR. Izvršni odbor NBS je doneo odluku da referentna kamatna stopa ostati na nivou od 8,5%.

Privatizacija

Novi Zakon o privatizaciji je stupio na snagu 13.08.2014. godine. Zakon o privatizaciji obezbeđuje fleksibilnije metode i modele privatizacije, i predviđa privatizaciju putem modela: prodaja kapitala, prodaja imovine, prenos kapitala bez naknade i strateško partnerstvo.

Saglasno Zakonu o privatizaciji, obavezan **rok** za sprovođenje privatizacije društvenog kapitala je do **31.12.2015. godine**.

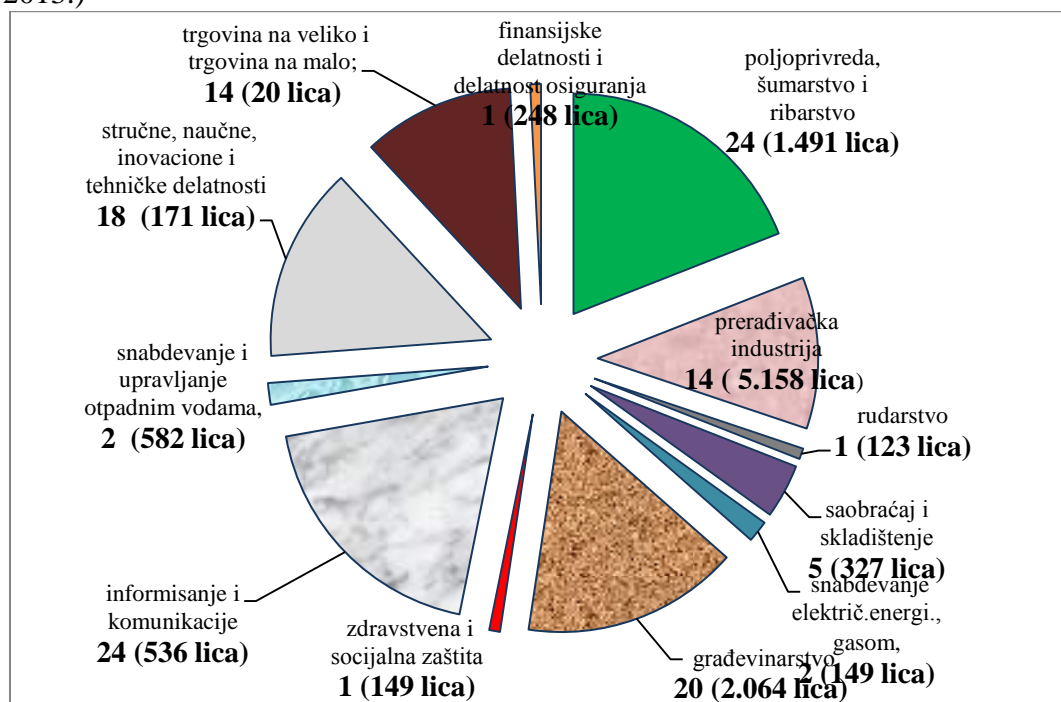
Sa ciljem da se ispita interesovanje zainteresovanih investitora Agencija za privatizaciju, je objavila javni poziv za prikupljanje pisama o zainteresovanosti, kojim ih poziva da iskažu interesovanje za privatizaciju određenih subjekata privatizacije.

U portfelju Agencije za privatizaciju Republike Srbije, nalazi se 502 matična i njihova zavisna preduzeća za koja se objavljuje javni poziv iz sledećih grana delatnosti:

Od tog broja preduzeća, 126 preduzeća je sa teritorije AP Vojvodine, u kojima je zaposleno 11.018 lica. Broj preduzeća sa teritorije AP Vojvodine po granama delatnosti:

1. poljoprivreda, šumarstvo i ribarstvo »	24 preduzeća sa 1.491 zaposlenih lica
2. prerađivačka industrija »	14 preduzeća sa 5.158 zaposlenih lica
3. rudarstvo »	1 preduzeće sa 123 zaposlena lica
4. saobraćaj i skladištenje »	5 preduzeća sa 327 zaposlenih lica
5. snabdev. električ. energ., gasom parom. »	2 preduzeća sa 149 zaposlenih lica
6. građevinarstvo »	20 preduzeća sa 2.064 zaposlena lica
7. zdravstvena i socijalna zaštita »	1 preduzeće sa 149 zaposlenih lica,
8. informisanje i komunikacije »	24 preduzeća sa 536 zaposlenih lica
9. snabdev. vodom; upravljanje otpadnim vodama »	2 preduzeća sa 582 zaposlena lica,
10. stručne, naučne, inovaci. i teh. delatnosti »	18 preduzeća sa 171 zaposlenim licem,
11. trgovina na veliko i trgovina na malo »	14 preduzeća sa 20 zaposlenih lica,
12. finansijske delat. i delat. osiguranja »	1 preduzeće sa 248 zaposlenih lica.

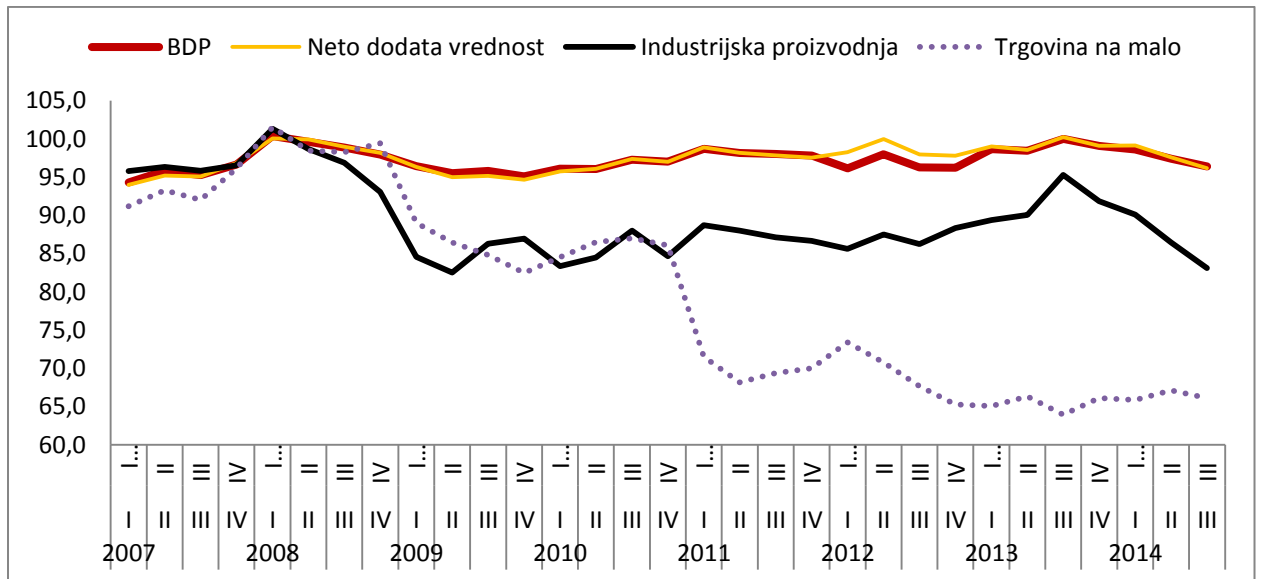
U ovim preduzećima sa teritorije AP Vojvodine, za koje se objavljuje javni pozivi za privatizaciju, nalazi se i 27 firmi (sa 5.144 zaposlena radnika) koje su bile obuhvaćene Uredbom o postupku i načinu restrukturiranja subjekata privatizacije iz 2013. godine. (Sl.g. 59/2013.)

Prema izveštaju Agencije za privatizaciju, u septembru 2014. godine nije bilo privatizacionih prodaja. Na poziv Agencije za privatizaciju za prodaju 502 preduzeća u restrukturiranju stiglo je 1.732 ponude za 403 kompanije, dok za 99 kompanija u restrukturiranju nije bilo ponuda. Prema prvim procenama, ozbiljnih ponuda ima za oko 50-60 kompanija, a najveći interes je za preduzeća iz poljoprivredno-prehrambenog kompleksa, poput Poljoprivredne korporacije „Beograd“ i Poljoprivredno-industrijskog kombinata „Bečej“.

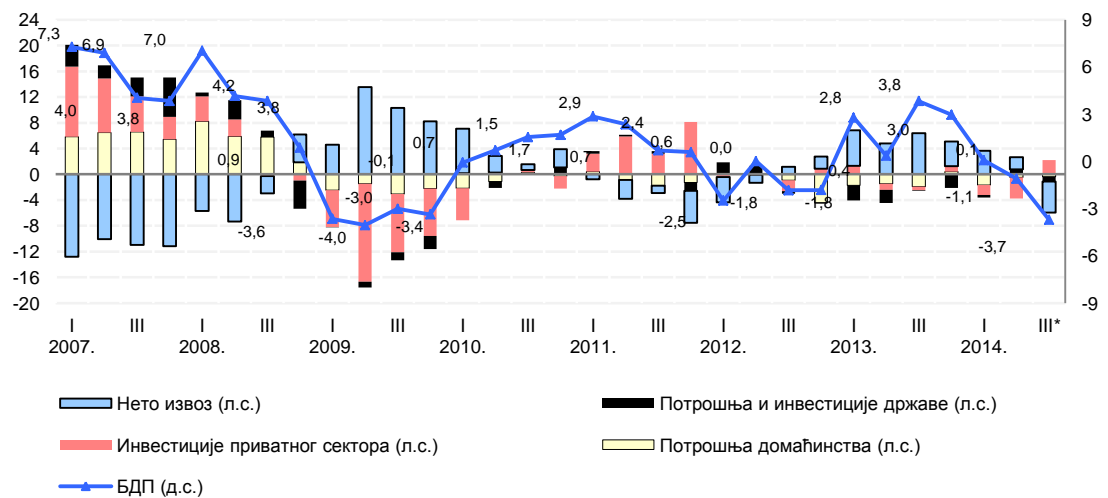
PRILOG

Graf. 1. Kretanje indikatora ekonomske aktivnosti od 2007-2014.g.
(dsz. 2008.god =100)

Pad ekonomske aktivnosti u III kvartalu 2014.godine vođen je snažnim padom industrijske proizvodnje.

Graf. 2. Doprinos međugodišnjoj stopi rasta BDP –rashodna strana

Snažan pad izvoza u III KV. 2014.godine doprineo je nastavku pada agregatne tražnje, dok je rast privatnih investicija posledica povećanja zaliha poljoprivrednih proizvoda

Regionalni Bruto društveni proizvod

Regionalni BDP za period 2009-2012 (po statističkim regionima) u mil. dinara

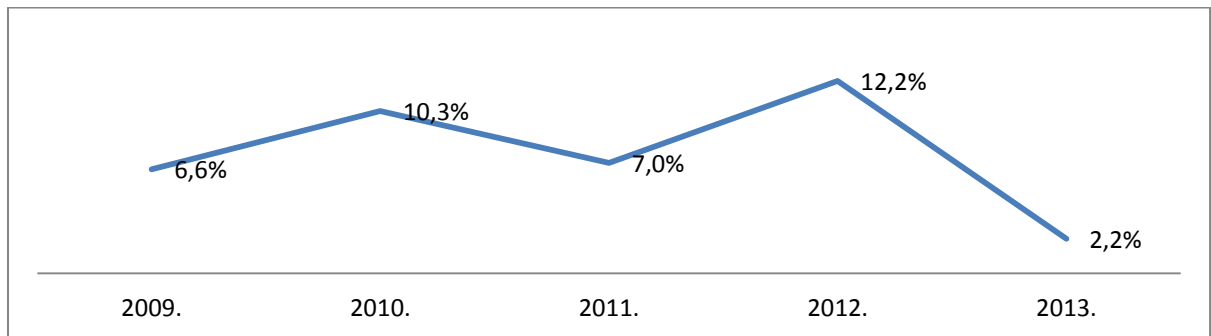
TERITORIJA	Bruto domaći proizvod u mil.RSD				Index			Učešće regiona			
	2009	2010	2011	2012	2010/ 2009	2011/ 2010	2012/ 2011	2009.	2010.	2011.	2012.
REPUBLIKA SRBIJA	2.713.206	2.881.891	3.204.363	3.386.169	106,2	111,2	105,5	100	100	100	100
Beogradski region	1.083.899	1.152.005	1.270.003	1.341.394	106,3	110,2	105,5	39,9	40,0	39,6	39,6
Region Vojvodine	694.254	748.673	858.667	927.907	107,8	114,7	107,9	25,6	26,0	26,8	27,4
Region Šumadije i Zapadne Srbije	543.348	562.911	609.333	642.145	103,6	108,2	105,2	20	19,5	19,0	19,0
Region Južne i Istočne Srbije	391.704	418.302	466.359	474.723	106,8	111,5	101,7	14,4	14,5	14,6	14,0

Izvor: RZS, obrada PKV

Regionalni BDP ZA 2012-2013.godine (sa korekcijom prema Planu implementacije SNA 2008/ESA)

TERITORIJA	Bruto domaći proizvod u mil.RSD		Index	Učešće regiona		BDP po stanovniku u 000 din.		BDP po stanovniku index nivoa RS= 100	
	2012.	2013.	2013./ 2012.	2012.	2013.	2012.	2013.	2012.	2013.
REPUBLIKA SRBIJA	3.584.236	3.876.403	108,2	100,0	100,0	498	541	100,0	100,0
Beogradski region	1.422.963	1.544.109	108,5	39,7	39,8	855	925	171,7	170,9
Region Vojvodine	973.800	1.064.752	109,3	27,2	27,5	507	557	101,8	102,9
Region Šumadije i Zapadne Srbije	682.067	729.048	106,9	19,0	18,8	338	364	67,9	67,3
Region Južne i Istočne Srbije	502.719	536.208	106,7	14,0	13,8	315	340	63,3	62,7

Kretanje godišnje stope inflacije 2009-2013.godina

Graf. Kretanje Regionalnog Bruto domaćeg proizvoda 2009-2013.g.

